

ÅRSREDOVISNING

Folksam LOFondförsäkringsaktiebolag(publ)

2016

Innehållsförteckning

Förvaltningsberättelse	3
Resultaträkning/ Rapport över totalresultat	8
Balansräkning	9
Rapport över förändringar i eget kapital	11
Kassaflödesanalys	12

Noter

Not 1	Redovisningsprinciper	13
Not 2	Upplysningar om risker	22
Not 3	Premieinkomst	34
Not 4	Övriga tekniska intäkter	34
Not 5	Utbetalda försäkringsersättningar	34
Not 6	Driftkostnader	34
Not 7	Kapitalavkastning, intäkter	34
Not 8	Orealiserade vinster på placeringstillgångar	35
Not 9	Kapitalavkastning, kostnader	35
Not 10	Orealiserade förluster på placeringstillgångar	35
Not 11	Nettoresultat per kategori av finansiella instrument	36
Not 12	Bokslutsdispositioner	36
Not 13	Skatter	37
Not 14	Aktier och andra andelar	37
Not 15	Obligationer och andra räntebärande värdepapper	37
Not 16	Övriga finansiella placeringstillgångar	38
Not 17	Kategorier av finansiella tillgångar och skulder och deras verkliga värden	38
Not 18	Övriga fordringar	40
Not 19	Eget kapital	40
Not 20	Disposition av företagets vinst eller förlust	40
Not 21	Obeskattade reserver	40
Not 22	Avsättning för oreglerade skador	40
Not 23	Fondförsäkringsåtaganden	41
Not 24	Pensioner och liknande förpliktelser	41
Not 25	Övriga skulder	41
Not 26	Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	42
Not 27	Avsättningar för skatter	42
Not 28	Ställda säkerheter	42
Not 29	Eventualförpliktelser	42
Not 30	Förväntade återvinningstidpunkter för tillgångar och skulder	42
Not 31	Upplysningar om närstående	43
Not 32	Medeltal anställda samt löner och ersättningar	46
Not 33	Viktiga uppskattningar och bedömningar	50
Not 34	Väsentliga händelser efter balansdagen	51

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Styrelsen och verkställande direktören för Folksam LO Fondförsäkringsaktiebolag (publ) (nedan Folksam LO Fondförsäkring) med organisationsnummer 516401-6619, avger härmed årsredovisning för 2016.

Ägarförhållanden och koncernstruktur

Folksam LO Fondförsäkring ägs till 51 procent av Folksam ömsesidig livförsäkring, organisationsnummer 502006-1585, och till 49 procent av LOs Försäkringshandelsbolag, organisationsnummer 969655-5870. Folksam ömsesidig livförsäkring (Folksam Liv) är moderföretag i en koncern som förutom moderföretaget omfattar bland annat det helägda dotterföretaget Folksam Fondförsäkringsaktiebolag (publ). I not 31 "Upplysningar om närstående", ges en detaljerad beskrivning av Folksam och de relationer som finns mellan de ingående företagen. Folksam LO Fondförsäkring erhöll 1998 regeringens koncession och registrerades i försäkringsregistret.

Verksamhet

Bolagets uppgift är att bedriva försäkringsrörelse med anknytning till värdepappersfonder. Verksamheten är helt inriktad mot marknaden för kollektivavtalade tjänstepensioner och har i huvudsak omfattat administration och förvaltning av pensionsmedel, som avsätts enligt pensionsöverenskommelser mellan parterna på arbetsmarknaden.

Väsentliga händelser under året

Inom Avtalspension SAF-LO beslutade parterna att förändra kraven inom befintligt avtal 2014 vilket resulterat i att beslut har fattats att fondavgiften sänks för fondpaket Entré 100 från och med den 1 januari 2017 från 0,35 procent till 0,31 procent. Dessutom kommer försäkringsavgiften bibehållas om 50 kronor per försäkring och år.

Styrelsen utsåg under året Mia Liblik till ny verkställande direktör för bolaget. Mia Liblik var senast tillförordnad verkställande direktör i KPA Pension. Mia Liblik tillträdde tjänsten i Folksam LO Fondförsäkring den 1 januari 2017.

Ekonomisk översikt

Årets resultat

Resultatet för 2016 utvecklades positivt och uppgick till 213 452 (184 779) tusen kronor. Det högre resultatet berodde i huvudsak på att rabatt på fondandelar ökat jämfört med föregående år och uppgick till 284 208 (267 001) tusen kronor.

Bolagets premieinbetalningar ökade under verksamhetsåret tack vare fler premiebetalande kunder samt ökat antal kapitalinflyttar och uppgick till 5 750 061 (5 197 199) tusen kronor.

Driftkostnaderna minskade under året, vilket främst berodde på minskade kostnader för IT-system och marknadsföring. Kostnaderna uppgick till 75 133 (90 663) tusen kronor.

Avkastningen inom vår största marknad, Avtalspension SAF-LO, blev för kunder upp till 55 år 10,1 procent och för kunder under utbetalning 4,5 procent. Det förvaltade kapitalet i fondförsäkring uppgick till 75 173 607 (65 214 290) tusen kronor.

Försäljning och marknad

Den 31 december 2016 hade bolaget totalt 535 611 (526 928) kunder. Med anledning av en ändrad utsökningsmetod 2016 anges jämförelsetalet för 2015 enligt samma utsökningsmetod. Kunder med överförd premie har ökat under det senaste året och uppgick till 260 777 (259 164) kunder.

Inflyttat kapital har ökat under året och uppgick till 1 401 827 (1 077 530) tusen kronor.

Antalet avtal inom avtalspension uppgick per den 31 december 2016 till 756 800 (744 920) avtal varav det största avtalet är Avtalspension SAF-LO med 647 616 (636 572). Övriga avtal är AKAP-KL/KAP-KL med 88 725, ITPK 5 846, PA-KFS 1 566, PA03 4 529, KFO-LO 3 670 samt övriga 4 848.

Hållbarhet

Trygghet i en hållbar värld

Bolagets hållbarhetsarbete sker gemensamt inom ramen för Folksams verksamhet. Folksams ansvarstagande utgår från visionen att kunderna ska känna trygghet i en hållbar värld och att hållbarhet är en god affär. Som en stor företagsgrupp inom försäkring och pensionssparande finns goda möjligheter att bidra till en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling.

Folksam skapar trygghet för kunderna med lösningar inom sak- och personförsäkring samt pensionssparande. Utöver att kärnverksamheten ger kunderna trygghet i olika faser av livet, vill Folksam leva som vi lär med krav på exempelvis miljöhänsyn, ansvarsfulla investeringar och skadeförebyggande insatser. Folksams hållbarhetspolicy slår fast vad hållbarhet betyder för Folksam och identifierar tre huvudområden:

I mötet med kund och omvärld: Folksam ska möta kundernas förväntningar i deras kontakter med bolagen, oavsett om det handlar om försäljning, rådgivning, skadehantering eller annat. En naturlig del i leveransen till kunderna är hållbarhetsarbetet. Folksam främjar också en hållbar utveckling genom samarbeten av engångskaraktär till djupare partnerskap. Här ingår sponsring, liksom aktiviteter inom nationella och internationella organisationer.

I erbjudande och kapitalförvaltning: Folksam har ett innehåll i kunderbjudanden som styr mot hållbarhet. Vid skadereglering agerar Folksam långsiktigt, hållbart och effektivt. Folksam investerar kundernas pengar lönsamt och hållbart och tar ansvar för ägandet.

I egen drift: Folksam ska leva som vi lär. Det betyder att Folksam främjar hållbar utveckling i allt från mångfalds- och miljöarbete till hur medarbetare agerar och att arbetsmiljöer tydligt återspeglar Folksams ambition att verka för en omställning mot hållbarhet.

För en mer heltäckande beskrivning av Folksams arbete med hållbarhet och aktiviteter under 2016, läs gärna mer i Folksams Års- och hållbarhetsberättelse 2016 och GRI-redovisning 2016.

Medarbetare

Folksam LO Fondförsäkring ingår i Folksam-gruppen som tillämpar tillikaanställning vilket innebär att personalen är anställd i flera bolag inom gruppen. Arbetet med människor och miljöer sker inom ramen för Folksams verksamhet. Folksam har en gemensam HR-funktion som ger stöd i HR-processerna för samtliga bolag inom Folksam. I Folksam med dotterföretag i Sverige arbetar närmare 3 900 medarbetare på olika bolag och orter. Folksam ska vara en attraktiv arbetsplats med kända och konkurrenskraftiga erbjudanden till nuvarande och framtida medarbetare. Rekryteringsstakten är fortsatt hög och under 2016 externrekryterades 456 (479) personer. Målen om en jämn fördelning mellan kvinnor och män på chefspositioner är högt ställda och här är systematiken i bemanningsprocessen och arbetet med att leva varumärket centralt. Under 2016 genomförde Folksam ett nytt ledarutvecklingsprogram i syfte att öka förändringsförmågan i tvärfunktionella satsningar. I årets medarbetarundersökning låg totalindex på en fortsatt hög nivå, 73 (76) procent positiva svar i genomsnitt och 82 (86) procent svarar att de gärna eller mycket gärna vill arbeta kvar i Folksam.

Arbetsmiljön, arbetssättet och arbetsplatsen ska främja god hälsa, motivation och produktivitet. Under 2016 har analyser av organisationens sjuktal genomförts och åtgärder för att sänka dessa är planerade för 2017.

Löner, ersättningar och övriga villkor

Folksam är genom medlemskapet i Arbetsgivarförbundet i KFO bundet av kollektivavtal om löner och allmänna anställningsvillkor. Enligt Folksams lönepolitik ska lönerna vara individuella och differentierade, motivera goda prestationer och önskvärda beteenden samt bidra till ett sunt risktagande som ligger i linje med ägarnas och kundernas förväntningar. Folksam har en restriktiv hållning till rörliga ersättningar eftersom de kan medföra ett överdrivet risktagande, varför huvuddelen av ersättningarna utgörs av fast grundlön. Vad gäller jämställda löner låg skillnaden i medellön mellan kvinnliga och manliga medarbetare på cirka 10 procent för 2016. Vid en nedbrytning på likvärdiga arbeten ligger löneskillnaderna på 2 procent. För att få jämställda löner kartlägger och analyserar Folksam eventuella osakliga löneskillnader vid lönerrevisionerna varje år, istället för att endast göra en kartläggning vart tredje år som lagsiftningen kräver.

Folksam har ett belöningsprogram för medarbetarna som syftar till att synliggöra och sätta fokus på Folksams affärsstrategier och övergripande mål. Belöningsprogrammet omfattar samtliga medarbetare inom Folksams svenska verksamhet utom verkställande direktör, ledamöter i Folksams ledningsgrupp, verkställande direktör/vice verkställande direktör i dotterföretagen samt chef för internrevision

Tvister

Det förekommer inte några tvister som i väsentligt avseende kan påverka bolagets finansiella ställning.

Information om risker och osäkerhetsfaktorer

Resultatutvecklingen påverkas i hög grad av börs- och valutakursers utveckling liksom av förändringar i det allmänna ränteläget. Dessa påverkas i sin tur av förändringar av makroekonomiska faktorer såsom tillväxt, inflation och arbetslöshet. Riskerna och de beslut som fattas för att hantera dessa påverkar bolagets ekonomiska ställning och förmåga att nå bolagets mål. Genom aktiva, kontrollerade och affärsmässiga beslut med beaktande av risker skapas förutsättningar att erbjuda kunderna trygga försäkringslösningar. Av den anledningen är det viktigt att risker hanteras och kontrolleras på ett strukturerat sätt, både i ett kort och ett långt tidsperspektiv. En beskrivning av bolagets risker och hur de styrs samt hanteras återfinns i not 2.

Bolagsstyrning

God bolagsstyrning handlar om att säkerställa att företaget sköts på ett hållbart, ansvarsfullt och så effektivt sätt som möjligt. En övergripande målsättning med bolagets bolagsstyrning, förutom att den ska överensstämma med övergripande vision, mål om nöjda kunder och etiska principer, är att säkerställa en god avkastning för ägarna.

Bolagsstyrningen av Folksam LO Fondförsäkring följer de regelverk som gäller inom moderföretaget och utgår från svensk lagstiftning, och Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd. Folksam tillämpar också Svensk kod för bolagsstyrning. Utöver de externa styrande regelverken finns interna regelverk, klassificerade som övergripande, som fastställts av stämman, styrelse eller vd. Instruktioner och regelverk som har fastställts i moderföretagets styrelse och som har bäring på Folksam LO Fondförsäkring tas därefter, efter anpassning till bolagets verksamhet, i Folksam LO Fondförsäkrings styrelse. Vissa av regelverken fastställs årligen, oavsett om de förändras eller inte.

Varje kvartal redovisas för styrelsen den ekonomiska ställningen i form av de kvartalsbokslut som upprättas.

Framtida utveckling

Målet är att öka antalet kunder och premieinbetalningar enligt affärsplanen. Bolaget kommer de närmaste åren delta i projekt som ska leda till förnyelse av de administrativa systemen. Bolaget ska även ha en beredskap för att delta i upphandlingar och anslutningar inom de avtalsområden där bolaget är verksamt.

Folksam LO Fondförsäkrings verksamhet kommer att präglas mycket av kommande regelverk. Redan idag pågår arbete med att förbereda verksamheten för kommande ny tjänstepensionsreglering, som regeringen kom med ett inriktningsbeslut under hösten 2016. Den nya lagen kommer att utgöra ett alternativt regelverk till Solvens II för drivande av tjänstepensionsverksamhet.

Väsentliga regelverk, som kommer att kunna ge stora följder för Folksam LO Fondförsäkring, är det nya EU-direktivet om distribution av försäkringar (Insurance Distribution Directive, IDD) och den internationella organisationen IASBs (International Accounting Standards Board) kommande beslut om en helt ny standard för redovisning av försäkringskontrakt (IFRS 17) som börjar gälla den 1 januari 2021. Fokus för IDD-regleringen är ett förbättrat kundskydd. Det ersätter nuvarande regler om försäkringsförmedling och utvidgas till att omfatta försäkringsbolagens egna säljare. Det samlade regelverket för distribution av försäkringar börjar gälla senast februari 2018. Det senare regelverket, redovisningsföreskriften IFRS 17, innebär genomgripande förändringar för hur försäkringsverksamhet både värderas och presenteras i redovisningen. I vilken utsträckning som standarden kommer att bli tillämplig på försäkringsföretaget i Folksam LO Fondförsäkring är ännu inte helt klart.

Ett annat regelverk som kommer att påverka verksamheten från och med 2018 handlar om den nya dataskyddsförordningen, General Data Protection Regulation (GDPR) som ersätter Personuppgiftslagen (PUL). Det innebär en skärpning av hur organisationer inom EU får samla in, ge tillgång till, lagra och hantera personuppgifter.

Mot denna bakgrund kvarstår bolagets höga utvecklingstakt för att modernisera, effektivisera och konsolidera verksamheten. Varje insats ska bidra till att öka kundnyttan.

Femårsöversikt och nyckeltal

RESULTAT, tkr	2016	2015	2014	2013	2012
Premieinkomst för egen räkning	95 202	77 113	65 224	50 369	37 575
Intäkter från investeringsavtal	49 661	50 928	41 598	35 595	37 517
Kapitalavkastning netto i försäkringsrörelsen	6 558 079	4 916 265	9 295 043	7 209 881	3 427 336
Försäkringsersättningar	-154 803	-136 224	-99 241	-74 387	-56 969
Förändring i livförsäkringsavsättningar	-6 558 079	-4 916 265	-9 295 043	-7 209 881	-3 427 336
Försäkringsrörelsens tekniska resultat	199 221	168 145	124 406	85 157	29 081
Årets resultat	213 452	184 779	155 510	98 404	38 824
EKONOMISK STÄLLNING					
Placeringsstillgångar (försäkringar)	75 173 607	65 214 291	57 627 149	45 450 697	34 743 415
Placeringsstillgångar (bolagets räkning)	1 015 106	784 944	615 021	322 115	294 701
Försäkringstekniska avsättningar	75 173 887	65 214 556	57 627 149	45 450 697	34 743 415
Konsolideringskapital					
Eget kapital	1 061 797	848 345	663 566	508 056	394 139
Obeskattade reserver	34 634	26 164	28 925	28 328	20 426
Totalt konsolideringskapital	1 096 431	874 509	692 491	536 384	414 565
Kapitalbas					
Kapitalbas	1 096 431	874 509	692 491	536 384	414 565
Erforderlig solvensmarginal	238 132	231 680	222 459	194 235	163 241
Solvenskvtot	4,60	3,77	3,11	2,76	2,54
NYCKELTAL					
Förvaltningskostnadsprocent	0,1%	0,2%	0,2%	0,2%	0,3%
Direktavkastning	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	3,2%
Totalavkastning	9,3%	7,9%	17,9%	17,8%	10,8%
Anskaffningskostnadsprocent	0,3%	0,4%	0,4%	0,4%	0,6%
Administrationskostnadsprocent för sparprodukter	0,1%	0,1%	0,1%	0,2%	0,2%

Förslag till vinstdisposition

Till årsstämman förfogande står enligt balansräkningen:

Balanserad vinst	635 820 974,21
Årets vinst	213 451 560,01
Totalt, kronor	849 272 534,22

Styrelsen föreslår stämman att 849 272 534,22 kronor balanseras i ny räkning.

RESULTATRÄKNING

Tkr		2016	2015
TEKNISK REDOVISNING AV LIVFÖRSÄKRINGSRÖRELSE			
Premieinkomst	Not 3	95 202	77 113
Intäkter från investeringsavtal		49 661	50 928
Värdeökning av placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk			
Värdeökning på fondförsäkringstillgångar		6 558 079	4 916 265
Övriga tekniska intäkter	Not 4	341 036	407 027
Försäkringssättningar	Not 5	-154 803	-136 225
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar för vilka försäkringstagaren bär risk			
Fondförsäkringsåtagande		-6 558 079	-4 916 265
Driftskostnader	Not 6	-75 133	-90 663
Kapitalavkastning överförd till finansrörelsen		-56 742	-140 035
LIVFÖRSÄKRINGSRÖRELSENS TEKNISKA RESULTAT		199 221	168 145
ICKE-TEKNISK REDOVISNING			
LIVFÖRSÄKRINGSRÖRELSENS TEKNISKA RESULTAT			
Kapitalavkastning, intäkter	Not 7	44 897	5 903
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	Not 8	47 759	20 462
Kapitalavkastning, kostnader	Not 9	-5 275	-6 995
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	Not 10	-46 374	-
Kapitalavkastning överförd från livförsäkringsrörelsen		56 742	140 035
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt		296 970	327 550
Bokslutsdispositioner	Not 12	-8 469	2 761
Resultat före skatt		288 501	330 311
Skatt på årets resultat	Not 13	-75 049	-145 532
ÅRETS RESULTAT		213 452	184 779

Ingen särskild resultatanalys har upprättats eftersom hela livförsäkringsrörelsen utgörs av en enda försäkringsgren, gruppensions- och tjänstepensionsförsäkring.

RAPPORT ÖVER ÅRETS TOTALRESULTAT

Tkr	2016	2015
ÅRETS RESULTAT	213 452	184 779
Övrigt totalresultat	-	-
ÅRETS TOTALRESULTAT	213 452	184 779

BALANSRÄKNING**TILLGÅNGAR**

Tkr		2016-12-31	2015-12-31
Placeringstillgångar			
Aktier och andelar	Not 14	435 387	293 298
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Not 15	579 719	491 646
Summa placeringstillgångar		1 015 106	784 944
Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk			
Fondförsäkringstillgångar	Not 16	75 173 607	65 214 290
		75 173 607	65 214 290
Fordringar			
Övriga fordringar	Not 18	71 978	5 008
		71 978	5 008
Andra tillgångar			
Kassa och bank		52 993	134 529
		52 993	134 529
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter			
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		32 982	28 668
		32 982	28 668
SUMMA TILLGÅNGAR		76 346 666	66 167 439

BALANSRÄKNING**EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER**

Tkr		2016-12-31	2015-12-31
Eget kapital	Not 19		
Aktiekapital, 100 000 aktier		100 000	100 000
Reservfond		112 524	112 524
Balanserat resultat		635 821	451 042
Årets resultat		213 452	184 779
Summa eget kapital		1 061 797	848 345
Obeskattade reserver			
Periodiseringsfond	Not 21	34 634	26 164
		34 634	26 164
Försäkringstekniska avsättningar			
Avsättning för oreglerade skador	Not 22	9 571	6 433
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk			
Fondförsäkringsåtaganden	Not 23	75 173 887	65 214 581
Summa försäkringstekniska avsättningar		75 183 458	65 221 014
Andra avsättningar			
Pensioner och liknande förpliktelser	Not 24	884	1 641
Avsättning för skatter	Not 27	26 760	43 718
Summa andra avsättningar		27 644	45 359
Skulder			
Övriga skulder	Not 25	36 444	25 893
Summa skulder		36 444	25 893
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter			
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	Not 26	2 689	664
		2 689	664
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		76 346 666	66 167 439

Uppllysning ställda säkerheter, eventalförpliktelser och ekonomiska arrangemang som inte redovisas i balansräkningen, se not 28 och not 29.

RAPPORT ÖVER FÖRÄNDRINGAR I EGET KAPITAL

Tkr	Bundet eget kapital		Fritt eget kapital		
	Aktiekapital	Reservfond	Balanserat resultat	Årets resultat	Totalt eget kapital
Ingående balans 2015-01-01	100 000	112 524	295 532	155 510	663 566
Föregående års vinstdisposition	-	-	155 510	-155 510	-
Årets resultat	-	-	-	184 779	184 779
Utgående balans 2015-12-31	100 000	112 524	451 042	184 779	848 345
Ingående balans 2016-01-01	100 000	112 524	451 042	184 779	848 345
Föregående års vinstdisposition	-	-	184 779	-184 779	-
Årets resultat	-	-	-	213 452	213 452
Utgående balans 2016-12-31	100 000	112 524	635 821	213 452	1 061 797

KASSAFLÖDESANALYS

Tkr	2016	2015
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN		
Resultat före bokslutsdispositioner ¹⁾	296 969	327 550
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet ²⁾	-43 137	-22 343
Betald skatt	-157 447	-125 012
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring i tillgångar och skulder	96 385	180 195
Förändring av placeringstillgångar/försäkringstekniska avsättningar.		
Fondförsäkring, netto ³⁾	14	266
Förändring av övriga rörelsefordringar	-5 844	8 447
Förändring av övriga rörelseskulder	15 690	-11 477
KASSAFLÖDE FRÅN DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN	106 245	177 431
INVESTERINGSVERKSAMHETEN		
Nettoinvestering i övriga placeringstillgångar ⁴⁾	-187 781	-148 570
KASSAFLÖDE FRÅN INVESTERINGSVERKSAMHETEN	-187 781	-148 570
ÅRETS KASSAFLÖDE	-81 536	28 861
Likvida medel vid årets början	134 529	105 668
Årets kassaflöde	-81 536	28 861
Likvida medel vid årets slut ⁵⁾	52 993	134 529
¹⁾Betalda och erhållna räntor och utdelningar		
	2016	2015
Under perioden betald ränta	1 550	-161
Under perioden erhållen ränta	65	102
Summa betalda och erhållna räntor och utdelningar	1 615	-59
²⁾Poster som inte ingår i kassaflödet		
	2016	2015
Realiserad vinst (-)/förlust (+)	-40 985	-901
Orealiserad vinst (-)/förlust (+)	-1 386	-20 462
Förändring avsättningar	-757	-989
Valutakursvinst (-) förlust (+)	-9	9
Summa poster som inte ingår i kassaflödet	-43 137	-22 343
³⁾Förändring av placeringstillgångar/försäkringstekniska avsättningar		
avsättningar fondförsäkring, netto	2016	2015
Förändring i placeringstillgångar, fondförsäkring	-9 959 316	-7 587 142
Förändring av försäkringstekniska avsättningar, fondförsäkring	9 959 330	7 587 408
Summa förändring av placeringstillgångar/försäkringstekniska avsättningar fondförsäkring, netto	14	266
⁴⁾Nettoinvestering i övriga placeringstillgångar		
	2016	2015
Investering i övriga placeringstillgångar	-187 781	-148 570
Summa nettoinvestering i övriga placeringstillgångar	-187 781	-148 570
⁵⁾Delkomponenter som ingår i likvida medel		
	2016	2015
Kassa och banktillgodohavanden	52 993	134 529
Summa delkomponenter som ingår i likvida medel	52 993	134 529

NOTER

Not 1 Redovisningsprinciper

Allmän information

Årsredovisningen avges per 31 december 2016 och avser räkenskapsåret 2016 för Folksam LO Fondförsäkringsaktiebolag (publ) med organisationsnummer 516401-6619 med säte i Stockholm. Bolaget ägs till 51 procent av Folksam ömsesidig livförsäkring med organisationsnummer 502006-1585, med säte i Stockholm, och till 49 procent av LOs Försäkringshandelsbolag med organisationsnummer 969655-5870. Adressen till huvudkontoret är Bohusgatan 14, 106 60 Stockholm.

Överensstämmelse med normgivning och lag

Folksam LO Fondförsäkrings årsredovisning har upprättats i enlighet med Lag om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL), Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om Årsredovisning i försäkringsföretag (FFFS 2015:12) och dess ändringsföreskrift samt Rådet för finansiell rapporteringsrekommendation RFR 2. Folksam LO Fondförsäkring tillämpar så kallad lagbegränsad IFRS och med detta avses internationella redovisningsstandarder som har antagits för tillämpning med de begränsningar som följer av RFR 2 och FFFS 2015:12. Detta innebär att samtliga av EU godkända IFRS och uttalanden tillämpas så långt detta är möjligt inom ramen för svensk lag och med hänsyn till sambandet mellan redovisning och beskattning.

Förutsättningar vid upprättande av Folksam LO Fondförsäkrings finansiella rapporter

Folksam LO Fondförsäkrings funktionella valuta är svenska kronor och de finansiella rapporterna presenteras i svenska kronor. Samtliga belopp, om inte annat anges, är avrundade till närmaste tusen kronor. Till följd av detta kan avrundningsdifferenser förekomma. Tillgångar och skulder är redovisade till anskaffningsvärde, förutom vissa finansiella tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde. Finansiella tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde består av finansiella tillgångar klassificerade som finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen eller som finansiella tillgångar som kan säljas samt finansiella skulder i fondförsäkringar.

Bedömningar och uppskattningar i de finansiella rapporterna

Vid upprättande av de finansiella rapporterna i enlighet med lagbegränsad IFRS görs bedömningar och uppskattningar samt antaganden som påverkar tillämpningen av redovisningsprinciperna och de redovisade beloppen av tillgångar, skulder, intäkter och kostnader. Uppskattningarna och antagandena är baserade på historiska erfarenheter och ett antal andra faktorer som under rådande förhållanden synes vara rimliga. Verkliga utfall kan avvika från dessa uppskattningar och bedömningar.

Uppskattningar och antaganden ses över regelbundet. I not 33 beskrivs bedömningar och uppskattningar som har en betydande inverkan på de finansiella rapporterna.

De viktigaste antagandena som påverkar redovisade belopp för tillgångar och skulder är relaterade till de försäkringstekniska avsättningarna, se not 22 och 23. Avsättningarna kontrolleras och utvärderas löpande i det ordinarie boksluts- och prognosarbetet.

De nedan angivna redovisningsprinciperna har tillämpats konsekvent på samtliga perioder som presenteras i de finansiella rapporterna om inte annat framgår nedan.

Årsredovisningen har godkänts för utfärdande av styrelsen den 8 mars 2017. Resultat- och balansräkning blir föremål för fastställelse på stämman den 18 april 2017.

Ändrade redovisningsprinciper

Ändrade redovisningsprinciper föranledda av nya eller ändrade IFRS, förändringar ÅRFL samt förändringar enligt FFFS 2015:12

FFFS 2015:12, Föreskrifter och allmänna råd om årsredovisning i försäkringsföretag har ersatt Finansinspektionens föreskrifter om allmänna råd (FFFS 2008:26) om årsredovisning i försäkringsföretag. I de nya föreskrifterna har det införts utökade upplysningskrav på den diskonteringsränta som företaget använder. Bestämmelserna om nyckeltal har anpassats till de krav och begrepp som gäller i och med genomförandet av Solvens II-direktivet och försäkringsgrenarnas indelning har anpassats till den nationella tillsynsrapporteringen. Reglerna om offentliggörande av redovisningsrelaterade uppgifter om ersättning och förmåner till ledningen har överförts till FFFS 2015:12 från Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 2011:2) om ersättningspolicy i försäkringsföretag, fondbolag, börser, clearingorganisationer och institut för utgivning av elektroniska pengar. Reglerna träde i kraft den 1 januari 2016 och tillämpas för första gången på årsbokslut, årsredovisningar och koncernredovisningar för räkenskapsår som inleds efter den 31 december 2015 och i delårsrapporter som upprättas för del av sådant räkenskapsår. Utöver förändrade krav på upplysningar och nyckeltal har inte de nya reglerna inneburit någon väsentlig förändring i de finansiella rapporterna.

Förändringar i ÅRFL har införts som en följd av EU:s nya redovisningsdirektiv. Poster som inom linjen har tagits bort och redovisas istället i not. Inom eget kapital tillkommer en ny fond, Fond för utvecklingsutgifter, som ska innehålla internt upparbetade utvecklingsutgifter. Det innebär att för företag som har aktiverat egenupparbetade immateriella tillgångar blir dessa bundna i Fonden för utvecklingsutgifter tills de är helt avskrivna. Förändringarna i ÅRFL har inte fått någon väsentlig effekt på de finansiella rapporterna.

Ändrad IAS 1 Utformning av finansiella rapporter: Upplysningsinitiativ. Här betonas att utgångspunkten för upplysningar ska vara väsentlighet. Exempelvis innebär detta att specifika upplysningar inte behöver lämnas om de är oväsentliga även om det finns ett uttryckligt krav i en standard. Noterna kan inkludera redovisningsprinciper och behöver inte presenteras i en speciell ordning. Rader i resultat och övrigt totalresultat samt balansräkning kan specificeras ytterligare vid behov. Vidare kan rader i balansräkningen som IAS 1 kräver aggregeras om dessa bedöms som inte väsentliga. Ändringen bedöms inte ha inneburit någon väsentlig förändring av de finansiella rapporterna.

Nya IFRS och tolkningar som ännu inte börjat tillämpas

Ett antal nya eller ändrade standarder och tolkningsuttalanden träder ikraft först under kommande räkenskapsår och har inte förtidstillämpats vid upprättandet av dessa finansiella rapporter. Nyheter eller ändringar som blir tillämpliga fr.o.m. räkenskapsår 2016 och framåt planeras inte att förtidstillämpas. Nedan beskrivs förväntade effekter på de finansiella rapporterna som tillämpningen av nedanstående nya eller ändrade IFRS förväntas få på de finansiella rapporterna. Utöver dessa bedöms inte de övriga nyheterna påverka Folksam LO Fondförsäkrings finansiella rapporter.

IFRS 9 Finansiella instrument kommer att ersätta IAS 39 Finansiella instrument: Redovisning och värdering. Standarden omfattar nya utgångspunkter för klassificering och värdering av finansiella instrument, en framåtblickande nedskrivningsmodell och förenklade föruträkningar för säkringsredovisning. IFRS 9 träder ikraft den 1 januari 2018 och tidigare tillämpning är tillåten. EU godkände standarden under 2016.

De kategorier för finansiella tillgångar som finns i IAS 39 ersätts av tre kategorier; där värdering antingen sker till upplupet anskaffningsvärde, verkligt värde via övrigt totalresultat eller verkligt värde via resultatet. Indelningen i de tre kategorierna görs utifrån företagets affärsmodell för de olika innehaven respektive egenskaperna på de kassaflöden som tillgångarna ger upphov till. Fair value option är möjlig att tillämpa för skuldinstrument i de fall detta eliminerar eller väsentligen reducerar en mis-match i redovisningen. För eget kapitalinstrument är utgångspunkten att värdering ska ske till verkligt värde via resultatet med en valmöjlighet att istället redovisa värdeförändringar som inte innehas för handel i övrigt totalresultat.

Vad gäller de delar som berör finansiella skulder överensstämmer merparten med de tidigare reglerna i IAS 39 förutom vad avser finansiella skulder som frivilligt värderas till verkligt värde enligt den så kallad "Fair Value Option". För dessa skulder ska värdeförändringen delas upp på förändringar som är hänförliga till egen kreditvärdighet respektive på förändringar i referensränta.

Den nya nedskrivningsmodellen kommer kräva en redovisning av ett års förväntad förlust redan vid den initiala redovisningen och vid en väsentlig ökning av kreditrisken ska nedskrivningsbeloppet motsvara de kreditförluster som förväntas uppkomma under den återstående löptiden. De nya reglerna kring säkringsredovisning innebär bland annat förenklingar av effektivitetstester samt utökning av vad som är tillåtna säkringsinstrument och säkrade poster.

Tillägg till IFRS 4: IASB har i september 2016 gett ut tillägg till nuvarande IFRS 4 för att hantera effekterna av att IFRS 9 Finansiella instrument och kommande IFRS 17 Försäkringsavtal har olika tillämpningsdatum. Förändringen förväntas godkännas av EU under 2017. Tilläggen innebär att företag som uppfyller kriterierna kan välja att antingen göra en justering i resultaträkningen (overlay approach) eller att senarelägga tillämpningen av IFRS 9 och samordna med tillämpningen av IFRS 17 (temporary exemption). I overlay approach tillämpar företaget IFRS 9 från 2018. För tillgångar som innehas i samband med försäkringskontrakt och som enligt IFRS 9 redovisas till verkligt värde via resultaträkningen men inte gjorde det under IAS 39, kan en justering göras i resultaträkningen till övrigt totalresultat. I temporary exemption kan företag som huvudsakligen bedriver försäkringsverksamhet få ett tillfälligt undantag att senarelägga övergången till IFRS 9 till den 1 januari 2021 för att kunna samordna tillämpningen med den nya redovisningsstandarden för försäkringsavtal, IFRS 17 som förväntas börja gälla från detta datum. I temporary exemption fortsätter företaget att tillämpa IAS 39 tills övergång till IFRS 17 sker, dock senast till 1 januari 2021. Folksam LO Fondförsäkring planerar att använda möjligheten till samordning med IFRS 17 Försäkringskontrakt och därmed senare tillämpning av IFRS 9.

IFRS 15 Intäkter från avtal med kunder. Standarden ersätter IAS 18 samt övriga standarder avseende intäktsredovisning. IFRS 15 träder ikraft 2018 och EU godkände standarden under det tredje kvartalet 2016. Syftet med en ny intäktsstandard är att ha en enda principbaserad standard för samtliga branscher som ska ersätta befintliga standarder och uttalanden om intäkter. Standarden anvisar att intäktsredovisning ska ske enligt en femstegsmodell som i korthet innebär att ett företag ska redovisa intäkter i takt med att prestationsåtaganden i avtal fullgörs. Ett företag ska för varje kontrakt med kund identifiera prestationsåtagande för varje produkt eller tjänst och därefter sätta ett transaktionspris som fördelas till respektive prestationsåtagande. En intäkt ska därefter redovisas när respektive prestationsåtagande fullgörs. Branscher som bedöms påverkas mest är telekom-, programvaru-, fastighets-, flyg-, försvars-, bygg- och anläggningsbranscherna samt företag som ägnar sig åt kontraktstillverkning. Alla företag kommer dock att påverkas av de nya, väsentligt utökade upplysningskraven. Tre alternativa sätt finns för övergången; full retroaktivitet, delvis retroaktivitet (inkluderar lätttnadsregler) och en "ackumulerad effekt-metod" där eget kapital justeras per 1 januari 2018 för kontrakt som är pågående enligt det gamla regelverket (IAS 11/IAS 18). Standarden är inte tillämplig på försäkringsavtal men är tillämplig för de avtal eller delar av avtal som bedöms utgöra en tjänst. Folksam LO Fondförsäkring har gjort en översiktlig utvärdering av effekterna. Standarden blir främst tillämplig på avgiftsintäkter för fondförsäkringsavtal. Effekten på redovisade belopp förväntas bli liten.

IFRS 16 Leases kommer att ersätta IAS 17 Leasingavtal. IFRS 16 ska tillämpas från och med 2019. Förtida tillämpning är tillåten förutsatt att även IFRS 15 tillämpas från samma tidpunkt. För leasetagaren innebär IFRS 16 att begreppen finansiell respektive operationell leasing försvinner och ersätts av en modell där tillgångar och skulder för alla leasingavtal där antingen leasingperioden överstiger 12 månader eller den leasade tillgången inte är av mindre värde, ska redovisas i balansräkningen. För leasagivare bibehålls begreppen finansiell leasing och operationell leasing vilket innebär att redovisningen blir i princip oförändrad. Folksam LO Fondförsäkring har ännu inte gjort någon utvärdering av standarden då den ännu inte godkänts för tillämpning inom EU.

Tillägg till IAS 7 Kassaflödesanalys: Tillägget avser ytterligare upplysningar avseende förändringar för skulder hänförliga till finansieringsverksamheten. Tillägget ska tillämpas från 2017.

Tillägg till IAS 12 Skatter: IASB har förtydligat hanteringen av uppskjutna skattefordringar relaterade till realiserade förluster på skuldinstrument som värderas till verkligt värde. Tillägget ska tillämpas från 2017.

Redovisning av försäkringsavtal

Folksam LO Fondförsäkring har genomfört en klassificering av alla avtal utifrån den försäkringsrisk de innehåller och därmed den ekonomiska påverkan som en försäkringshändelse har för bolaget. För att räknas som ett försäkringsavtal ska den ekonomiska påverkan vara betydande. Är ekonomisk påverkan försumbar räknas avtalet som ett finansiellt instrument, så kallad investeringsavtal. Avtal som består av delar som kan värderas och redovisas separat delas upp i en försäkringsdel och en finansiell del.

Enligt IFRS 4 redovisas fondförsäkringsavtal genom en uppdelning på försäkringsriskdel och finansiell del. De senare skall redovisas som finansiella avtal enligt IAS 39, Finansiella instrument, redovisning och värdering och IAS 18, intäkter. Det innebär att för de avtal som delats upp på en försäkringsdel och en finansiell del redovisas inbetalningar och utbetalningar från försäkringstagare som insättningar under fondförsäkringstillgångar respektive minskning av fondförsäkringsåtaganden i balansräkningen och därmed inkluderas inte i premieintäkter respektive försäkringsersättningar i resultaträkningen.

För fondförsäkring delas varje avtal upp i en försäkringsdel och en finansiell del. Uppdelningen ger en tydlig redovisning som visar hur stor del av inbetalningarna som går till verksamhet med risk respektive till sparandeverksamheten. Försäkringsdelen redovisas över resultaträkningen som premieinkomst medan den finansiella delen redovisas via balansräkningen som en förändring av fondförsäkringsåtaganden.

Intäktsredovisning/Premieinkomst

De olika typerna av avgifter som debiteras kunderna för förvaltning av investeringsavtal intäktförs i takt med att företaget tillhandahåller förvaltningstjänster till innehavarna av avtalen. Tjänsterna tillhandahålls jämnt fördelade under avtalets löptid. Avgifterna som debiteras kunderna vid specifika tillfällen, såsom till exempel ändring av avtalet, flytt till annan försäkringsgivare eller återköp, intäktförs i samband med händelsen. Intäkter från investeringsavtal redovisas inte som en del av premieinkomst utan avgiftsintäkterna redovisas som en egen post. Belastning för avkastningsskatt görs genom inlösen av fondvärde och redovisas som en övrig intäkt.

Värdeförändring och utdelning

Verklig avkastning på tillgångar som tillhandahålls för försäkringstagarnas räkning redovisas som en värdeökning respektive värdeminskning av placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk, och avkastning tillförd försäkringsavtalen redovisas i resultaträkningen som en förändring i försäkringstekniska avsättningar för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk.

Försäkringstekniska avsättningar

De försäkringstekniska avsättningarna består av fondförsäkringsåtaganden samt avsättning för oreglerade skador. Fondförsäkringsåtagande är försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risken. Skulder avseende den finansiella delen i fondförsäkring redovisas under denna post. Skulderna värderas till fondandelarnas verkliga värde enligt aktuell köpkurs per balansdagen. Värdeförändringar inklusive utdelning redovisas över resultaträkningen. Om de förväntade framtida intäkterna är lägre än de förväntade kostnaderna ska en avsättning föras för differensen.

Avsättning för oreglerade skador utgörs av uppskattade slutliga kostnader för att tillgodose alla krav som beror på händelser som har inträffat före räkenskapsårets utgång med avdrag för belopp som redan utbetalats med anledning av ersättningskrav.

I resultaträkningen redovisas periodens förändring i oreglerade skador.

Driftskostnader

Samtliga driftskostnader fördelas i resultaträkningen efter funktionerna anskaffning, skadereglering, administration, provisioner och vinstandelar i avgiven återförsäkring, kapitalavkastning kostnader samt i vissa fall övriga tekniska kostnader.

Redovisning av kapitalavkastning

Kapitalavkastning på placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagarna bär placeringsrisken samt avkastningen på placeringstillgångar i livförsäkringsrörelsen redovisas i det tekniska resultatet. Kapitalavkastning på övriga placeringstillgångar redovisas i den icke-tekniska redovisningen.

Kapitalavkastning, intäkter

Posten Kapitalavkastning, intäkter avser avkastning på placeringstillgångar och utdelning på aktier och andelar, ränteintäkter, valutakursvinster (netto), och realisationsvinster (netto). Den del av intäkterna som avser premiebefrielse redovisas i det tekniska resultatet, övriga intäkter redovisas i det icke-tekniska resultatet.

Kapitalavkastning, kostnader

Under Kapitalavkastning, kostnader redovisas kostnader för placeringstillgångar samt kostnaden för kapitalförvaltning. Posten omfattar kapitalförvaltningskostnader, räntekostnader, valutakursförluster (netto) samt realisationsförluster (netto).

Realiserade och orealiserade värdeförändringar

För placeringstillgångar som värderas till anskaffningsvärde utgör realisationsvinsten den positiva skillnaden mellan försäljningspris och bokfört värde. För placeringstillgångar som värderas till verkligt värde är realisationsvinsten den positiva skillnaden mellan försäljningspris och anskaffningsvärde. För räntebärande värdepapper är anskaffningsvärdet det upplupna anskaffningsvärdet och för övriga placeringstillgångar det historiska anskaffningsvärdet. Vid försäljning av placeringstillgångar redovisas tidigare orealiserade värdeförändringar som justeringspost under posterna Orealiserade vinster på placeringstillgångar respektive Orealiserade förluster på placeringstillgångar.

Orealiserade vinster och förluster redovisas netto per tillgångsslag. Sådana förändringar som förklaras av valutakursförändringar redovisas som valutakursvinst eller valutakursförlust under posten Kapitalavkastning. Såväl realiserade som orealiserade värdeförändringar på fondförsäkringstillgångar redovisas under värdeökning alternativt värdeminskning på fondförsäkringstillgångar.

Skatter

Inkomstskatt

Inkomstskatter utgörs av aktuell skatt och uppskjuten skatt. Inkomstskatter redovisas i resultaträkningen utom då underliggande transaktion redovisas direkt mot eget kapital varvid tillhörande skatteeffekt redovisas i eget kapital. Aktuell skatt är skatt som ska betalas eller erhållas avseende aktuellt år, med tillämpning av de skattesatser som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen, hit hör även justering av aktuell skatt hänförlig till tidigare perioder.

I juridisk person redovisas obeskattade reserver inklusive uppskjuten skatteskuld. Uppskjutna skattefordringar avseende underskottsavdrag redovisas endast i den mån det är sannolikt att dessa kommer att kunna utnyttjas. Värdet på uppskjutna skattefordringar reduceras när det inte längre bedöms sannolikt att de kan utnyttjas.

Avkastningsskatt

Livförsäkringsbolag betalar avkastningsskatt enligt lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel. Avkastningsskatt är inte en skatt på försäkringsföretagets resultat, utan betalas av bolaget för försäkringstagarnas räkning. Värdet på de nettotillgångar som förvaltas för försäkringstagarnas räkning belastas med avkastningsskatt som beräknas och betalas varje år. Avkastningsskatten redovisas som en aktuell skattekostnad medan avgiftsuttag avseende avkastningsskatten redovisas under posten Övriga tekniska intäkter.

Placeringsstillgångar

Samtliga placeringsstillgångar är värderade till verkligt värde såväl för egen räkning som för försäkringstagarnas räkning. Årets förändring mellan verkligt värde och anskaffningsvärde för egen räkning redovisas på egen rad i resultaträkningen under Orealiserade vinster på placeringsstillgångar. Med anskaffningsvärde på räntebärande värdepapper avses upplupet anskaffningsvärde, det vill säga det med hjälp av den effektiva anskaffningsräntan diskonterade nuvärdet av de framtida betalningarna. Erhållna betalningar plus förändringen av det upplupna anskaffningsvärdet under året räknas som ränteintäkt. Placeringsstillgångarna redovisas enligt affärsdagsredovisning, vilket innebär att förvärv av till exempel en obligation redovisas i balansräkningen redan från avslutsdagen trots att likvid erläggs först på likviddagen cirka tre dagar senare. Under tiden redovisas en motsvarande fondlikvidskuld.

Finansiella instrument

Förvärv och avyttring av finansiella tillgångar redovisas på affärsdagen, som utgör den dag då företaget förbinder sig att förvärva eller avyttra tillgången. En finansiell tillgång tas bort från rapport över finansiell ställning när rättigheterna i avtalet realiserats, förfaller eller bolaget förlorar kontrollen över dem. Detsamma gäller för del av en finansiell tillgång. En finansiell skuld tas bort från rapport över finansiell ställning när förpliktelsen i avtalet fullgörs eller på annat sätt utsläcks. Detsamma gäller för del av en finansiell skuld.

En finansiell tillgång och en finansiell skuld kvittas och redovisas med ett nettobelopp i rapport över finansiell ställning endast när det föreligger en legal rätt att kvitta beloppen samt att det föreligger avsikt att reglera posterna med ett nettobelopp eller att samtidigt realisera tillgången och reglera skulden.

Klassificering och värdering

Finansiella instrument som inte är derivat redovisas initialt till anskaffningsvärde motsvarande instrumentets verkliga värde med tillägg för transaktionskostnader för alla finansiella instrument förutom avseende de som tillhör kategorin finansiell tillgång som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen, vilka redovisas till verkligt värde exklusive transaktionskostnader. Ett finansiellt instrument klassificeras vid första redovisningen utifrån i vilket syfte instrumentet förvärvades. Klassificeringen avgör hur det finansiella instrumentet värderas efter första redovisningstillfället såsom beskrivs nedan.

Derivatinstrument redovisas både initialt och löpande till verkligt värde. Värdeökningar respektive värdeminskningar samt i förekommande fall betald och upplupen ränta på derivat redovisas som nettoresultat av finansiella transaktioner.

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Denna kategori består av två undergrupper: finansiella tillgångar som innehåses för handel och andra finansiella tillgångar som företaget initialt valt att placera i denna kategori (enligt den så kallade Fair Value Option). Finansiella instrument i denna kategori värderas löpande till verkligt värde med värdeförändringar redovisade i resultaträkningen. I den första undergruppen ingår derivat med positivt verkligt värde. I undergruppen finansiella tillgångar som företaget initialt valt att placera i denna kategori ingår följande placeringsstillgångar: aktier och andelar, obligationer och räntebärande värdepapper, placeringsstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär risk.

Folksam LO Fondförsäkring har som princip att hänföra samtliga placeringsstillgångar som är finansiella instrument till kategorin Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen därför att företaget löpande utvärderar kapitalförvaltningens verksamhet på basis av verkliga värden.

Beräkning av verkligt värde

Följande sammanfattar de metoder och antaganden som främst använts för att fastställa verkligt värde på de finansiella instrumenten.

Finansiella instrument noterade på en aktiv marknad

För finansiella instrument som är noterade på en aktiv marknad bestäms verkligt värde med utgångspunkt från tillgångens noterade köpkurs på balansdagen utan tillägg för transaktionskostnader (t ex courtage) vid anskaffningstillfället. Ett finansiellt instrument betraktas som noterat på en aktiv marknad om noterade priser med lätthet finns tillgängliga på en börs, hos en handlare, mäklare, branschorganisation, företag som tillhandahåller aktuell prisinformation eller tillsynsmyndighet och dessa priser representerar faktiska och regelbundet förekommande marknadstransaktioner på affärsmässiga villkor. Eventuella framtida transaktionskostnader vid en avyttring beaktas inte. För finansiella skulder bestäms verkligt värde utifrån noterad säljkurs. Sådana instrument återfinns på balansposterna Aktier och andelar, Obligationer och andra räntebärande värdepapper samt Fondförsäkringstillgångar. Den största delen av företagets finansiella instrument åsätts ett verkligt värde med priser som är kvoterade på en aktiv marknad.

Aktier och andelar

Aktier och andelar värderas till verkligt värde. Aktier och andelar som är officiellt noterade värderas med hjälp av senaste officiella köpkurs, i lokal valuta.

Obligationer och andra räntebärande värdepapper

Obligationer och andra räntebärande värdepapper värderas till verkligt värde. Både svenska och utländska obligationer och andra räntebärande värdepapper med officiell handel marknadsvärderas dagligen med hjälp av senaste officiella köpkurs i lokal valuta.

Lånefordringar och kundfordringar

Lånefordringar och kundfordringar är finansiella tillgångar som inte är derivat, som har fastställda eller fastställbara betalningar och som inte är noterade på en aktiv marknad. Till denna kategori hänförs lån med säkerhet i fast egendom, övriga lån, lån lämnade till koncern- och intresseföretag, övriga fordringar inklusive likvida medel samt upplupna ränteintäkter. Dessa tillgångar värderas till nominellt belopp plus upplupen ränta. Kund- och lånefordran redovisas till det belopp som beräknas inflyta, det vill säga efter avdrag för osäkra fordringar.

Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Denna kategori består av två undergrupper, finansiella skulder som innehas för handel och finansiella skulder som vid första redovisningstillfället identifierats som tillhörig till denna kategori. I den förstnämnda delkategorin ingår derivat med negativt verkligt värde. Förändringar i verkligt värde redovisas i resultaträkningen.

Folksam LO Fondförsäkring har som princip att hänföra samtliga fondförsäkringsåtaganden till värderingskategorin finansiella skulder värderade till verkligt värde över resultaträkningen därför att detta eliminerar den mismatch i redovisningen som annars skulle uppstå till följd av att de kopplade tillgångarna värderas till verkligt värde. Det är vidare ett krav enligt Finansinspektionens föreskrifter FFFS 2015:12 att dessa åtagande värderas till verkligt värde.

Andra finansiella skulder

Upplåning samt övriga finansiella skulder, till exempel leverantörsskulder, ingår i denna kategori. Skulderna värderas till upplupet anskaffningsvärde.

Andra avsättningar

Pensioner och liknande förpliktelser

Pensionsförpliktelserna i Folksam LO Fondförsäkring omfattar avgiftsbestämda och förmånsbestämda pensionsplaner reglerade genom kollektivavtal samt individuella pensionsutfästelser. De förmånsbestämda pensionsplanerna är tryggade genom avsättningar till Konsumentkooperationens Pensionsstiftelse eller genom försäkring. Folksam ömsesidig sakkörsäkring har betalningsansvaret för pensionsplanen.

Kortfristiga ersättningar

Kortfristiga ersättningar till anställda beräknas utan diskontering och redovisas som kostnad när de relaterade tjänsterna erhålls.

Avgiftsbestämda pensionsplaner

Som avgiftsbestämda pensionsplaner klassificeras de planer där Folksam LO Fondförsäkring förpliktelse är begränsad till de avgifter företaget åtagit sig att betala. I sådant fall beror storleken på den anställdes pension på de avgifter som företaget betalar till planen eller till ett försäkringsbolag och den kapitalavkastning som avgifterna ger. Följaktligen är det den anställde som bär den aktuariella risken (att ersättningen blir lägre än förväntat) och investeringsrisken (att de investerade tillgångarna kommer att vara otillräckliga för att ge de förväntade ersättningarna). Företagets förpliktelser avseende avgifter till avgiftsbestämda planer redovisas som en kostnad i årets resultat i den takt de intjänas genom att de anställda utfört tjänster åt företaget under en period.

Förmånsbestämda pensionsplaner

I juridisk person tillämpas andra principer för redovisning av förmånsbestämda pensionsplaner än de som anges i IAS19. Folksam LO Fondförsäkring följer Tryggandelagens bestämmelser och Finansinspektionens föreskrifter eftersom detta är en förutsättning för skattemässig avdragsrätt. De väsentligaste skillnaderna jämfört med reglerna i IAS 19 är hur diskonteringsräntan fastställs, att beräkningen av den förmånsbestämda förpliktelsen sker utifrån nuvarande lönenivå utan antagande om framtida löneökningar, och att alla aktuariella vinster och förluster redovisas i resultaträkningen då de uppstår.

Pensionering i egen regi

Folksam LO Fondförsäkring har utöver de kollektivavtalade pensioner som tryggats i Konsumentkooperationens Pensionsstiftelse utfäst till vissa anställda att ersätta 65 procent av lönen för dem som väljer att gå i pension från 62 års ålder. Förändring i pensionsförpliktelserna redovisas över resultaträkningen.

Eventualförpliktelser

En eventualförpliktelse redovisas när det finns ett möjligt åtagande som härrör från inträffade händelser och vars förekomst bekräftas endast av en eller flera osäkra framtida händelser eller när det finns ett åtagande som inte redovisas som en skuld eller avsättning på grund av det inte är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas.

Nyckeltalsdefinitioner

Kapitalbas

Kapitalbasen fastställs i ett solvensboksut och består dels av primärkapital som utgör den positiva skillnaden mellan tillgångar och skulder samt medräkningsbar del av externa förlagslån och dels av tilläggskapital som är av Finansinspektionen godkända poster men ännu inte inbetalats till företaget.

Solvenskapitalkrav

Den minsta nivå, beräknad ulifrån verksamhetens art och omfattning, som kapitalbasen ska uppgå till enligt Försäkringsrörelselagen.

Solvenskvot

Förhållandet mellan kapitalbas och solvenskapitalkrav.

Förvaltningskostnadsprocent

Driftskostnader och skaderegleringskostnader (exklusive kapitalförvaltningskostnader) i förhållande till det genomsnittliga verkliga värdet på placeringstillgångar och likvida medel under räkenskapsåret.

Direktavkastning

Avser ränteintäkter samt utdelning på aktier och andelar i förhållande till det genomsnittliga kapitalet.

Totalavkastning

Summan av direktavkastning (före avdrag för förvaltningskostnader) samt realiserade och orealiserade värdeförändringar på placeringstillgångarna i förhållande till det genomsnittliga kapitalet.

Not 2. Upplysningar om risker

Denna not beskriver Folksam LO Fondförsäkrings riskhantering och lämnar kvantitativa och kvalitativa upplysningar om försäkringsrisker, finansiella risker och verksamhetsrisker.

Företagets riskhanteringssystem

Folksam LO Fondförsäkrings riskhanteringssystem syftar till att skapa struktur och stöd för verksamheten i arbetet med att hantera risker. Riskhanteringssystemet omfattar strategier, processer, rutiner och metoder för hur risker ska identifieras, värderas/mätas, hanteras, övervakas, följas upp och rapporteras samt hur uppgifter och ansvar för detta är fördelat. Riskhanteringssystemet är formaliserat genom styrande regelverk i form av policyer, riktlinjer och instruktioner.

Riskfilosofi

Riskfilosofin anger Folksam LO Fondförsäkrings övergripande inställning till risk och risktagande. Företagets riskfilosofi är att risk tas medvetet och att risktagandet styrs som en integrerad del av verksamhetsstyrningen med utgångspunkt från företagets vision och värderingar och med högt ställda krav på efterlevnad av lagar och regler. Företaget ska ta risker som förväntas addera sådant värde till kundnyttan att det motiverar tillskottet till det totala risktagandet. Risker som inte bedöms addera något värde begränsas i den utsträckning som är ekonomiskt försvarbart. Företaget ska enbart ta risk inom områden där det finns ett stort kunnande och kapacitet att hantera risk.

Risktagandet styrs genom den formaliserade struktur som ges av företagets riskhanteringssystem. För att riskhanteringssystemet ska fungera och skapa nytta i den dagliga verksamheten behöver företaget ha en sund riskkultur. Ledning och chefer bidrar till en sund riskkultur genom att i ord och handling förmedla till sina medarbetare vad som är företagets attityd till och aptit på risk, samt hur riskhantering bedrivs inom företaget. Alla företagets medarbetare bidrar till en sund riskkultur genom att agera i enlighet med företagets värderingar och hålla sig uppdaterade om aktuella regelverk.

Riskapitramverket

Företagets riskapitramverk är ett stöd för verksamheten vid styrning av företagets riskexponering och beslutas årligen av styrelsen. Ramverket består av komponenterna riskapitit, risktolerans, risk- och kapitalmåt, eskaleringsrutiner och möjliga åtgärder. Riskapitramverket utgör en central och viktig komponent i att binda samman företagets processer för mål- och strategiformulering, riskhantering och verksamhetsstyrning. Resultatet av företagets strategi- och affärsplaneringsprocess, samt företagets egna risk- och solvensbedömning, ska stämmas av med gällande riskapitramverk och utgör även underlag för riskapitramverkets utformning.

Risk- och kapitalmåttan mäter och ger underlag för att analysera den möjliga effekten av olika risker på Folksam LO Fondförsäkring. För att möjliggöra analys av företagets väsentliga risker är valet av riskmåt baserat på företagets styrmodell. Riskapititen omfattar styrelsens uttryck för de risker, i art och omfattning, som företaget önskar exponera sig mot i sin strävan efter måluppfyllelse. Risktoleransen uttrycker vilken nivå på dessa risker som styrelsen är villig att ta. Risktoleransen ska begränsa företagets risktagande totalt såväl som nedbrutet på enskilda riskkategorier. Risktoleransen utgör även en utgångspunkt vid härledning av det samlade kapitalbehovet/-målet.

Den kvalitativa riskapititen anger den nivå på risk som är önskvärd för att uppnå företagets långsiktiga mål. Risker som företaget söker är risker som förväntas bidra positivt till Folksam LO Fondförsäkring måluppfyllnad och där osäkerheten avseende möjligheten till måluppfyllnad är acceptabel och hanterbar. Risker som undviks är risker som företaget inte är villigt att exponera sig för då de negativa konsekvenserna inte förväntas överväga de positiva eller osäkerheten är större än vad företaget är villigt eller kapabelt att hantera.

Risktoleransen anges i form av en gräns med tillhörande eskaleringsrutiner och möjliga åtgärder som, i händelse av att toleransgränsen överträds, kan genomföras i syfte att återföra riskexponeringen inom risktoleransen.

Riskbaserad verksamhetsstyrning

Folksam LO Fondförsäkrings riskhanteringssystem baseras på principen om riskbaserad verksamhetsstyrning. Detta innebär att förändringar i företagets riskexponering, som kan uppstå till följd av beslut på olika nivåer, styrs genom att riskerna på ett strukturerat och transparent sätt identifieras, analyseras och hanteras. Detta görs samordnat med övriga analyser som genomförs i verksamheten. Särskilt väsentliga områden som omfattas av riskbaserad verksamhetsstyrning är företagets strategi- och affärsplanering, förvaltning av kapital, produkt- och erbjudandehantering samt hantering av andra väsentliga interna och externa förändringar.

Den samlade effekten som Folksam LO Fondförsäkring övergripande strategier och affärsplaner har på riskexponering och kapitalbehov analyseras och stäms av mot riskkapiten genom en egen risk- och solvensbedömning. Styrelsen ges information om huruvida de långsiktiga mål och strategier samt affärsplaner och aktiviteter som föreslås, är förenliga med företagets riskkapitl och kapitalbehov både på kort och lång sikt. Styrelsen beslutar årligen ORSAn.

Riskhanteringsprocessen

Företagets riskhanteringsprocess är integrerad i verksamhetsprocesserna och utgör en viktig beståndsdel i den övergripande riskhanteringen. Nedan beskrivs riskhanteringsprocessens olika steg.

Identifiera risker

Företaget definierar risk som osäkerhet om framtida händelser och deras effekter på företagets möjligheter att nå sina mål. Risker på både kort och lång sikt identifieras med hjälp av olika metoder för olika kategorier av risk. Exempel på analysmetoder som tillämpas är omvärldsanalyser, verksamhetsanalyser, produkt- och erbjudandeanalyser samt portföljanalyser. Identifierade risker, inklusive deras orsaker och konsekvenser, dokumenteras och kategoriseras.

Syftet med riskidentifieringen är att öka insikten om vilka händelser som kan uppstå och deras konsekvenser. Kunskap om verksamheten och dess risker finns i första linjen där respektive chef är ytterst ansvarig för att risker identifieras och dokumenteras inom sina ansvarsområden inklusive eventuell utlagd verksamhet. I samband med riskidentifiering ska även de konsekvenser som kan uppstå om risken inträffar och de bakomliggande orsakerna till risken identifieras och dokumenteras. Riskfunktionen stödjer första linjens riskidentifiering genom att tillhandahålla metod- och dokumentationsstöd, samt stöd vid formulering och värdering av identifierade risker.

Genomföra riskanalys

Vid riskanalysen analyseras och värderas konsekvens och sannolikhet för de risker som identifieras. Effekten av samverkan mellan olika risker analyseras för Folksam LO Fondförsäkring, detta för att kunna bedöma företagets sammanlagda riskexponering. För risker som bedöms samverka eller enskilt ha stor påverkan på flera områden inom verksamheten ska scenarionalyser tillämpas.

Värdering av konsekvenser görs avseende kundpåverkan, påverkan på varumärke och ekonomisk påverkan. Metod och skafor för värdering av konsekvens och sannolikhet för verksamhetsrisk tillhandahålls av risk- och complianceavdelningen.

Hantera risker

I processens nästa steg hanteras riskerna genom att först besluta om riskerna ska accepteras, reduceras/ökas eller elimineras för att därefter besluta om vilka eventuella åtgärder som ska vidtas, samt att slutligen planera och genomföra beslutade åtgärder. Företagets riskkapitl är vägledande för beslut om hantering. Risktagandet begränsas av företagets risktolerans. Riskkapitl och risktolerans beslutas av styrelsen. I styrande regelverk tydliggörs ansvaret för riskhanteringen i såväl första som andra ansvarslinjen. I första linjen är affärsområdeschefer och chefer för centrala enheter ansvariga för att hantera och dokumentera risker inom sina ansvarsområden. Inom andra ansvarslinjen har riskfunktionen ansvar för att utveckla och förvalta riskhanteringssystemet i enlighet med interna och externa regelverk för riskhantering.

Övervaka och följ upp risker, utvärdera riskhantering

Processens nästa steg innebär att följa upp och övervaka att riskhanterande åtgärder genomförs. Chefer i verksamheten följer upp att de riskhanterande åtgärder som beslutats genomförs och får avsedd effekt. Riskfunktionen övervakar och stödjer första linjens uppföljning samt följer upp och utvärderar utförande och effektivitet av riskhanterande åtgärder.

Analysera och rapportera riskexponering

De risker som identifieras rapporteras kontinuerligt vidare i organisationen till berörda parter, inklusive riskfunktionen. Rapporterings- och eskaleringsrutiner är anpassade efter organisationsstrukturen och vad som är mest lämpligt för respektive riskkategori.

Minst två gånger per år sammanställer och analyserar riskfunktionen information om företagets risker samt övergripande status på riskhanterande åtgärder. Riskfunktionen rapporterar sin bedömning av företagets sammanlagda riskexponering till vd och styrelse. Därutöver rapporterar riskfunktionen omgående till vd och/eller styrelse om det finns allvarliga brister avseende riskhantering eller om händelser inträffat som kan leda till en materiell förändring av företagets riskexponering.

Risk- och kontrollorganisation

Styrelsen i Folksam LO Fondförsäkring har det yttersta ansvaret för att verksamheten bedrivs med god riskhantering. Ansvaret för riskhantering inom företaget följer i övrigt principen om de tre ansvarslinjerna.

Första ansvarslinjen

Den första ansvarslinjen utgörs av verksamheten där riskerna tas, vilket även innebär ansvar för att riskerna hanteras. Inom första ansvarslinjen är affärsområdeschefer och chefer för centrala enheter ansvariga för att identifiera, analysera/värdera, hantera och dokumentera risker inom sina ansvarsområden. Detta innefattar även eventuell utlagd verksamhet. I chefsansvaret ingår att säkerställa god intern kontroll genom att se till att de processer och/eller rutiner som används möjliggör ett medvetet risktagande. Detta sker genom effektiva kontroller och övervakning av processer. Chefer på alla nivåer ansvarar för att den verksamhet de leder bedrivs enligt fastställda principer för riskhantering.

Alla medarbetare i företaget har, inom ramen för sina arbetsuppgifter eget ansvar för att identifiera, hantera risker och rapportera risker. Medarbetarna ska även rapportera incidenter såväl som väsentliga brister, limitöverträdelser och andra avvikelser till närmaste chef och/eller till funktionerna i andra ansvarslinjen i enlighet med vid var tid gällande rutiner.

Första ansvarslinjen ska ge andra och tredje ansvarslinjen tillgång till den information dessa behöver för att kunna genomföra kontroller och analyser av företagets riskexponering.

Andra ansvarslinjen

Den andra ansvarslinjen utgörs av aktuarie-, risk- och compliancefunktionerna. Dessa funktioner är underställda vd, och stödjer vd och styrelse i deras arbete med att fullgöra sitt ansvar för aktuarie, risk-, compliance- och internkontrollverksamheten i företaget. Inom andra ansvarslinjen har riskfunktionen ansvar för att utveckla och förvalta riskhanteringssystemet i enlighet med de krav och principer som anges i företagsstyrningspolicyn och övriga styrande regelverk för riskhantering. Riskfunktionen ska stödja, övervaka och vid behov utmana första linjens identifiering, analys, värdering och hantering av risker. När det gäller risker i försäkringsrörelsen ansvarar aktuariefunktionen för motsvarande aktiviteter. Riskfunktionen och aktuariefunktionen ska även tillhandahålla metod- och dokumentationsstöd och stödja första linjen vid tillämpningen av dessa. Ansvar, uppgifter och rapporteringsrutiner för andra linjens funktioner har fastställts i styrande regelverk.

Tredje ansvarslinjen

Den tredje ansvarslinjen utgörs av internrevisionen som arbetar på styrelsens uppdrag. Internrevisionen granskar och utvärderar riskhanteringssystemet, samt första och andra ansvarslinjens arbete med intern styrning och kontroll inklusive riskhantering. Ansvar och uppgifter för internrevisionen fastställs av styrelsen i styrande regelverk.

Styrelsens ansvar

Styrelsen är ytterst ansvarig för riskhanteringen. Ansvaret innebär bland annat att säkerställa att riskhanteringssystemet är ändamålsenligt och proportionerligt i förhållande till verksamhetens komplexitet och riskexponering. Styrelsen ansvarar även för uppföljning av att företagets riskhanteringssystem fungerar i enlighet med styrelsens avsikter.

Styrelsen beslutar om företagets riskkapitit och risktolerans och säkerställer att riskkapititen och principerna för riskhantering ligger i linje med företagets långsiktiga mål, strategier och affärsplaner. Styrelsen ska även säkerställa att den får tillgång till information om och har förståelse för de materiella riskerna som företaget är eller kan bli exponerat för. Styrelsen ska proaktivt begära information om materiella risker samt utmana den information som kommer från första och andra ansvarslinjen. Slutligen ska styrelsen säkerställa att information från riskhanteringssystemet beaktats vid styrelsebeslut. Hur detta sker ska dokumenteras.

Verkställande direktörens ansvar

Vd ska leda företaget i enlighet med de regelverk styrelsen fastställt. Vd ska därutöver fastställa de styrande regelverk som behövs för att tydliggöra ansvar och genomförande av riskhantering.

För att säkerställa ett aktivt informationsutbyte mellan ansvarslinjerna och öka kvaliteten i beslutsunderlag och rapportering till vd och styrelse har vd inrättat kommittéer där risk- och kapitalfrågor bereds och diskuteras. Första och andra ansvarslinjen är representerade i dessa kommittéer.

Väsentliga risker i Folksam LO Fondförsäkring

Folksam LO Fondförsäkring definierar risk som osäkerhet om framtida händelser och deras effekter på företagets möjligheter att nå sina mål. Den verksamhet som Folksam LO Fondförsäkring bedriver innebär risker som kan leda till förluster i försäkringsprodukter eller tillgångar. Händelser kopplade till försäkringsavtalen eller finansiella händelser vilka kan påverka företagets möjligheter att nå sina mål kallas försäkringsrisker respektive finansiella risker. Risker kan även uppstå som följd av såväl politiska förändringar, innovationer, förändrad rättslig praxis som icke ändamålsenliga interna processer, rutiner och system och brott mot externa eller interna regler. Dessa risker ryms inom kategorin verksamhetsrisker.

I kommande avsnitt beskrivs Folksam LO Fondförsäkrings försäkringsrisker, finansiella risker samt verksamhetsrisker.

Hantering av försäkringsrisker

Folksam LO Fondförsäkring ska vara ett ansvarstagande och pålitligt företag med god kontroll av försäkringsriskerna. Hantering och värdering av risker i försäkringsverksamheten är grundläggande för alla försäkringsföretag. En sund prissättning av riskerna bidrar till Folksam LO Fondförsäkrings långsiktiga lönsamhet. De försäkringstekniska avsättningarna ska vara tillräckliga. Verktyg för riskhantering kan skilja sig åt mellan olika typer av risker.

Folksam LO Fondförsäkring erbjuder sparandeförsäkring i form av fondförsäkring. Risker förekommer i samband med tecknande av försäkring och i samband med beräkning av försäkringstekniska avsättningar. Riskerna är dock begränsade på grund av att försäkringstagarna står den finansiella risken.

Den övergripande styrningen av försäkringsriskerna fastställs i de försäkringstekniska riktlinjerna och det försäkringstekniska beräkningsunderlaget. De försäkringstekniska riktlinjerna innehåller bland annat principer för hur premier bestäms och försäkringstekniska avsättningar beräknas. Riktlinjerna är också styrande för uppföljningen av gjorda antaganden. Riktlinjer beslutas av styrelsen. I det försäkringstekniska beräkningsunderlaget, som beslutas av vd, anges vilka antaganden som ska gälla för att riktlinjerna ska uppfyllas. Aktuariefunktionen föreslår förändringar av försäkringstekniska riktlinjer medan bolagsaktuarien föreslår förändringar av försäkringstekniskt beräkningsunderlag.

Dödlighetsrisk

Med dödlighetsrisk avses risken för att Folksam LO Fondförsäkrings möjlighet att nå sina mål påverkas av en minskad dödlighet bland de försäkrade.

Risken hanteras genom att dödligheten i beståndet följs upp, och genom att dödlighetsantaganden uppdateras.

Driftkostnadsrisk

Med driftkostnadsrisk avses risken att Folksam LO Fondförsäkrings möjlighet att nå sina mål påverkas av risken för att de driftkostnader som försäkringen medför underskattas. Underskattade driftkostnader kan medföra förluster på grund av att intäkterna inte täcker kostnaderna och att otillräckliga avsättningar beräknas.

Förutsättningar för hantering av driftkostnadsrisken skapas genom uppföljning och utveckling av förbättrade metoder för att fördela driftkostnader.

Optionsrisk

Försäkringsprodukterna kan innehålla optioner att avsluta försäkringen på grund av flytt samt att avsluta premiebetalningen. Med annullationsrisk avses risken att Folksam LO Fondförsäkrings möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av ett ökat utnyttjande av dessa optioner.

Försäkringstagaren har även en option att ändra till exempel utbetalningstidpunkt eller utbetalningstidens längd. I optionsrisk ingår, förutom annullationsrisk, även risken att Folksam LO Fondförsäkring inte når sina mål på grund av att dessa optioner utnyttjas i högre grad än förväntat. Hänsyn tas till optionsrisken vid lönsamhetsberäkningar och värderingar av försäkringsavtal.

Folksam LO Fondförsäkring följer regelbundet utvecklingen av utnyttjande optioner. Risken hanteras genom aktiva kundkontakter och produktutveckling. Vid flytt av försäkring till annat företag tas en avgift ut.

Koncentrationsrisk

Med koncentrationsrisk avses risken för att Folksam LO Fondförsäkrings möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av otillräcklig diversifiering av försäkringsrisker. Folksam LO Fondförsäkrings försäkringsverksamhet är inriktad på stora kollektiv. För kollektivavtalad försäkring har företaget ingen möjlighet att styra över riskspridningen men inom ett och samma kollektiv adderas en stor mängd oberoende risker vilket ger en riskutjämning i form av en större förutsägbarhet om den totala ersättningens omfattning.

Utöver ovan nämnda försäkringsrisker så kan förändringar i lagar och externa regelverk också få betydelse för Folksam LO Fondförsäkrings möjlighet att nå sina mål. Dessa hanteras bland annat genom omvärldsbevakning.

Mätning av försäkringsrisk

Mätning av försäkringsrisker sker genom resultatuppföljning. Bland annat sker uppföljning av det så kallade riskresultatet och driftkostnadsresultatet.

Folksam LO Fondförsäkring har bland annat driftkostnadsrisk, optionsrisk samt långlevnadsrisk, där driftkostnadsrisk och optionsrisk är de risker som bedöms vara de största försäkringsriskerna. En förändring av driftkostnader samt nyttjande av optioner påverkar dock enbart avsättningarnas storlek om framtida förväntade kostnader för gällande försäkringar överstiger motsvarande framtida förväntade intäkter för dessa försäkringar.

Exponering mot försäkringsrisk

22,78 procent av Folksam LO Fondförsäkrings åtaganden avser långlevnadsrisker. Långlevnadsrisken är dock mycket begränsad då avtalen är sådana att dödlighetsantagandena kan ändras under försäkringstiden.

Rapportering av försäkringsrisk

Som ett led i Folksam LO Fondförsäkrings interna uppföljning och riskhantering informeras styrelsen löpande om utvecklingen av försäkringsriskerna. I Riskrapporten, riskfunktionens rapport om risker till vd och styrelse, ges en samlad bild av riskläget, inklusive försäkringsrisker. Riskrapporten innehåller såväl kvantitativ som kvalitativ uppföljning av risker.

I aktuarierapporten rapporteras till styrelsen om förändrade metoder och modeller för hantering av bland annat försäkringsrisk i samband med beräkning av försäkringstekniska avsättningar, liksom förändringar av parametrar. Extern rapportering sker i form av Aktuarieredogörelsen, i årsrapporten till Finansinspektionen, vilken innehåller en analys av årets legala riskresultat och driftresultat.

Folksam LO Fondförsäkring tillämpar övergångsbestämmelser för verksamheten från och med 1 januari 2016, och tillämpar därmed den äldre regleringen för denna verksamhet till dess att ett nytt tjänstepensionsregelverk är på plats. Detta innebär bland annat att Folksam LO Fondförsäkring, såväl externt som internt, rapporterar kapitalkrav beräknade i enlighet med Solvens I och Finansinspektionens trafikljus.

I Folksam LO Fondförsäkrings egen risk och solvensbedömning beskrivs de risker som Folksam LO Fondförsäkring är, eller kommer att bli, exponerad för under den treåriga affärsplaneringsperioden 2017-2019.

Finansiella risker

Finansiell risk definieras som risken att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av finansiella händelser. Exempel på händelser kan vara marknadshändelser såsom aktiekursfall eller förändring av marknadsräntor.

För att underlätta fondadministrationen för försäkringstagarnas räkning håller företaget ett handelslager med fondandelar för vilka företaget bär den finansiella risken. Utöver dessa tillgångar har företaget placeringstillgångar och dessa ska sammantaget hållas inom de ramar som styrelsens placeringsriktlinjer anger. Regulatoriska krav avseende skuldtäckning och solvens utgör ytterligare restriktioner som ska uppfyllas samt att den totala risknivån aldrig får vara högre än att grönt ljus erhålls i Finansinspektionens trafikljus.

Företaget är indirekt exponerat för marknadsrisk då intäkterna till stor del består av avgifter beroende av storleken på kundernas förvaltade kapital. Värdet på kundernas fondinnehav påverkas av de marknadsriskerna fonderna är exponerade mot. Det finns därför till exempel både aktiekursrisker och ränterisker som påverkar företagets resultat. Företaget säkrar inte risker hänförliga till förändringar i värdet på kundernas investeringar eller de som uppkommer på grund av valutakursförändringar i dessa.

Styrelsen har det yttersta ansvaret för förvaltningen av företagets tillgångar och anger ramar och limiter för exponeringar samt riktlinjer för verksamheten. Vd ansvarar för att förvaltningen av företagets tillgångar sker inom de ramar och anvisningar som styrelsen givit samt för översynen av placeringsriktlinjerna.

Företagets tillgångar är fördelade i tillgångsportföljerna:

- Placeringstillgångar för vilka försäkringstagare/försäkrade står den finansiella risken
- Handelslager, egna placeringsstillgångar för att underlätta fondadministrationen
- Företagets egna placeringsstillgångar utöver handelslagret

Uppföljning och riskkontroll avseende finansiella risker är organiserad genom att:

- Placeringarna stäms löpande av mot de begränsningar som ges av placeringsriktlinjerna.
- Handelslagrets storlek och fördelning stäms löpande av mot de nivåer som är fastställda av vd.
- Riskfunktionen ansvarar för att en självständig uppföljning av de finansiella riskerna och rapporterar dels omgående eventuella överträdelse till styrelsen och vd samt dels löpande utvecklingen av de finansiella riskerna.

Hantering av finansiella risker

Merparten av tillgångarna finns i tillgångsportföljen där försäkringstagarna står den finansiella risken. För övriga tillgångsportföljer anger placeringsriktlinjerna godkända tillgångsslag, instrument och motparter.

Marknadsrisker

Folksam LO Fondförsäkring definierar marknadsrisk som risken att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av förändringar i marknadspriser.

Marknadsrisken är en betydande risk för Folksam LO Fondförsäkring och delas i sin tur in i ränterisk, aktiekursrisk, spreadrisk samt valutarisk. Dessa risker värderas och utvärderas nedan.

Mätning av aktiekursrisk

Folksam LO Fondförsäkring definierar aktiekursrisk som risken att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av förändringar i aktiekurser.

Aktiekursrisken mäts med känslighetsanalyser som mäter effekten på resultat före skatt och eget kapital av en nedgång med tio procent i marknadsvärdet på samtliga innehav, vilket illustreras i tabellen nedan

Känslighetsanalys aktiekursrisk	2016		2015	
	Marknadsvärde	Känslighet	Marknadsvärde	Känslighet
Aktier	443 166	-44 317	294 088	-29 409
Nettopåverkan resultat före skatt		-44 317		-29 409
Nettopåverkan eget kapital		-34 567		-22 939

Mätning av ränterisk

Folksam LO Fondförsäkring mäter räntekänslighet för tillgångar där försäkringstagarna inte bär marknadsrisken,

Räntekänslighet mäts som förändringar av tillgångarnas storlek vid en parallellförskjutning med + 1 procentenhet av den nominella marknadsräntan.

Känslighetsanalys ränterisk	2016		2015	
	Marknadsvärde	Känslighet	Marknadsvärde	Känslighet
Värdeförändring räntebärande tillgångar	632 903	-15 385	627 244	-17 855
Nettopåverkan resultat före skatt		-15 385		-17 855
Nettopåverkan eget kapital		-12 000		-13 927

Ränterisk kassaflödesrisk

I tabellen nedan framgår hur en ökning eller sänkning av marknadsräntan på 0,5 % påverkar ränteintäkter respektive räntekostnader för tillgångar och skulder med räntebindningstid på upp till ett år.

Kassaflödesrisk	2016	2015
Ökning av marknadsräntan		
Ränteintäkter för andra räntebärande finansiella instrument	265	673
	265	673
Minskning av marknadsräntan		
Ränteintäkter för andra räntebärande finansiella instrument	-265	-673
	-265	-673

Mätning av valutakursrisk

Folksam LO Fondförsäkring definierar valutarisk som risken att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av förändringar i valutakurser. I de fall tillgångar är exponerade mot andra valutor än svenska kronor uppstår valutarisk. Valutaexponering får endast förekomma mot de valutor där exponering kan uppstå genom placeringar i aktier och räntor.

Företagets försäkringsåtaganden är enbart denominerade i svenska kronor.

Valutarisken i Folksam LO Fondförsäkring är oväsentlig.

Jämförelsetal marknadsrisker

I nedanstående tabell redovisas jämförelsetal avseende påverkan på resultat före skatt utifrån de kapitalkrav som beräknades enligt Trafikljuset år 2015. För aktieprisrisk redovisas effekten av en kursnedgång på 40 procent för svenska aktier och andelar samt en kursnedgång på 37 procent för utländska aktier.

Marknadsrisk	2015
Aktiekursrisk	-111 720

Kreditrisk

Kredit-, motparts- och emittentrisk är risker att motparter eller emittenter inte fullgör sina finansiella förpliktelser och att eventuella säkerheter inte täcker fordran. Företaget har som policy att i huvudsak endast tillåta placeringar i värdepapper med hög kreditvärdighet och för en förteckning över godkända emittenter och motparter. Kredit- och motpartsriskerna i denna del av verksamheten bedöms därför vara små.

Kreditrisk uppstår i placeringsverksamheten. Den kreditriskexponering som företaget är exponerat för (efter avdrag för värde av säkerheter) i olika klasser av finansiella tillgångar framgår av nedanstående tabell.

Kreditriskexponering

De bokförda värdena ger uttryck för den maximala kreditriskexponering i Folksam LO Fondförsäkrings egna finansiella placeringstillgångar.

Maximal kreditriskexponering	2016			2015		
	Brutto	Erhållna säkerheter	Netto	Brutto	Erhållna säkerheter	Netto
Tillgångsklass						
Svenska räntefonder	579 102	-	579 102	490 893	-	490 893
Svenska aktiefonder	433 584	-	433 584	290 697	-	290 697
Fordringar	6 538	-	6 538	-	-	-
Summa	1 019 224	-	1 019 224	781 590	-	781 590

Finansiell koncentrationsrisk

Folksam LO Fondförsäkring definierar finansiell koncentrationsrisk som risken att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av otillräcklig diversifiering av tillgångar. Företaget kan exponeras för koncentrationsrisk genom innehav av egna placeringstillgångar, handelslager i fonder samt banktillgodohavanden. Företagets egna placeringstillgångar, utöver placeringar i handelslagret, består per årsskiftet av innehav i fonder med räntebärande värdepapper och aktiefonder. Placeringarna i fonder sker så att en god riskspridning uppnås. I företagets handelslager finns normalt mindre belopp i fonder som tillhandahålls för kunders köp

och försäljning av fondandelar. Dock kan det under kortare tidsperioder finnas större poster med fondinnehav som kan innebära en koncentrationsrisk. Sammantaget bedöms dock koncentrationsrisken som låg.

Mätning av finansiella koncentrationsrisker

Den finansiella koncentrationsrisken mäts och följs upp för stora koncentrationer av riskexponeringar.

Väsentliga koncentrationer av kreditrisk	2016	2015
Swedbank	1 065 629	916 119

Likviditetsrisker

Folksam LO Fondförsäkring definierar likviditetsrisk som risken att finansiella transaktioner inte kan fullgöras eller endast till avsevärd merkostnad, förlust eller oönskad riskexponering. Tillgångarna placeras i fondandelar i de fonder som de försäkrade/försäkringstagarna erbjuds eller fonder med god likviditet som kan avyttras utan föregående avisering.

2016	På anmodan	Återstående löptider			
		Mindre än 1 år	1-5 år	Mer än 5 år	Utan löptid
Likviditetsrisk					
Övriga skulder	10 726	-	-	-	-
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk (före avgiven återförsäkring)	75 173 887	-	-	-	-
	75 184 613	-	-	-	-

2015	På anmodan	Återstående löptider			
		Mindre än 1 år	1-5 år	Mer än 5 år	Utan löptid
Likviditetsrisk					
Övriga skulder	5 878	-	-	-	-
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk (före avgiven återförsäkring)	65 214 581	-	-	-	-
	65 220 459	-	-	-	-

Verksamhetsrisker

Med verksamhetsrisk avses risken för att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av händelser i verksamhetens omvärld eller interna miljö eller till följd av strategiska, affärsrelaterade eller operativa beslut. Verksamhetsrisk delas in i följande underkategorier.

Affärsrisk

Affärsrisk, som avser risken för att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av strategiska eller affärsrelaterade beslut eller händelser utanför företagets direkta kontroll. Affärsrisker kan till exempel uppstå till följd av innovationer och marknadsförändringar, regelverksförändringar, makroekonomiska och politiska händelser eller vid strategiska eller affärsrelaterade

mm

beslut. Affärsriskerna påverkas av företagets förmåga att hantera förändringar. Affärsrisk delas in i omvärldsrisk (händelser utanför bolagets direkta kontroll) och beslutsrisk (att strategiska eller affärsrelaterade beslut baseras på otillräckliga underlag eller analyser).

Operativ risk

Med operativ risk avses risken att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av händelser i den löpande verksamhetens genomförande, som uppstår till följd av processer, system eller människor.

Hantering av verksamhetsrisker

En grundläggande princip inom företaget är att risk ska tas medvetet och riskhanteringen är därför en integrerad del av verksamhetsstyrningen. Riskhanteringen i företaget sker systematiskt både i verksamhetsprocesserna (löpande verksamheten) som i affärsplanering och inför väsentliga förändringar. Nedan beskrivs hur verksamhetsrisker hanteras inom företaget.

Identifiera verksamhetsrisker

Riskidentifiering innebär att systematiskt identifiera händelser som, om de inträffar, kan påverka företagets möjligheter och förmåga att nå såväl kortsiktiga som långsiktiga mål och att upprätthålla intern kontroll. Utgångspunkt vid riskidentifiering är verksamhetens mål, en aktuell omvärldsanalys och nulägesbedömning samt eventuella incidenter. Omvärldsanalysen ska innefatta bevakning av nya riskområden. En annan viktig grund för riskidentifiering är att bedöma hur kritisk den information är som hanteras i verksamheten eller påverkas av en förändring. Syftet med riskidentifiering är att öka insikten om vilka händelser som kan uppstå och vilka hot eller eventuella möjligheter de kan innebära. Kunskap om verksamheten och dess risker finns framförallt i första ansvarslinjen där respektive chef är ansvarig för att risker identifieras inom sina ansvarsområden, som även innefattar eventuell utlagd verksamhet. I samband med riskidentifiering ska även de konsekvenser som kan uppstå om risken inträffar och de bakomliggande orsakerna till risken identifieras och dokumenteras. Riskfunktionen inom företaget stödjer och utmanar första ansvarslinjen i riskidentifieringen samt tillhandahåller metodstöd.

Genomföra riskanalys

I nästa steg genomförs en systematisk analys och värdering av konsekvens och sannolikhet för de risker som identifierats. Effekten av eventuell samverkan mellan olika risker ska också analyseras. Syftet är att ta fram underlag för beslut om hur riskerna ska hanteras och att göra det möjligt att bedöma företagets sammanlagda riskexponering. För risker som bedöms samverka eller enskilt ha stor påverkan på flera områden inom verksamheten ska scenarioanalyser tillämpas.

Värderingen av konsekvenser ska göras avseende kundpåverkan, påverkan på varumärke och ekonomisk påverkan. Genom att bedöma alla riskers konsekvens på varumärket fångas den sammanlagda så kallade "ryktesrisken".

Hantera verksamhetsrisker

Hantering av identifierade risker sker genom att besluta om riskerna ska accepteras, reduceras/ökas eller elimineras, för att därefter besluta om vilka eventuella åtgärder som ska vidtas, samt att slutligen planera och genomföra beslutade åtgärder. Företagets riskapit ska vara vägledande för beslut om hantering. Risktagandet begränsas ytterst av företagets risktolerans som anger vilken riskexponering som är acceptabel.

Övervaka och följ upp verksamhetsrisker, utvärdera riskhantering

Processens nästa steg innebär att chefer i första ansvarslinjen ansvarar för att följa upp att beslutade riskhanterande åtgärder genomförs och får avsedd effekt. Riskfunktionen övervakar och stödjer första ansvarslinjens uppföljning samt följer upp och utvärderar utförande och effektivitet av riskhanterande åtgärder. Riskfunktionen övervakar och utvärderar även den sammanlagda riskexponeringen i förhållande till företagets riskapit och risktolerans. Avseende risker i försäkringsrörelsen har aktuarietjänsten motsvarande ansvar. Därutöver ansvarar Riskfunktionen för att definiera, analysera och följa upp riskindikatorer i syfte att i ett tidigt skede fånga upp signaler om ökad riskexponering.

Analysera och rapportera riskexponering

Första ansvarslinjen ansvarar för att löpande informera riskfunktionen om omständigheter som är relevanta för riskrapporteringen, om dessa inte framgår av riskförteckningen. Riskfunktionen ansvarar för att minst två gånger per år sammanställa och analysera information om företagets verksamhetsrisker. Analysen innefattar en bedömning av hur riskerna förhåller sig till beslutad riskkapit och risktolerans, riskernas utveckling över tid samt effekten av hur riskerna samverkar. Riskfunktionen rapporterar sin bedömning av företagets sammanlagda riskexponering till vd och styrelse.

Kontinuitetsplanering

Om händelser inträffar trots att riskreducerande åtgärder har vidtagits begränsas konsekvensen av dessa händelser med hjälp av kontinuitetsplaner och krisberedskap. Kris och kontinuitetsplaner är upprättade inom företaget och övas i syfte att kunna hantera en eventuell krissituation och begränsa effekterna av negativa händelser. Styrelsens övergripande mål och krav när det gäller kontinuitetshantering tydliggörs i interna regelverk.

Incidenthantering

Incidenter rapporteras av alla medarbetare, åtgärder dokumenteras och följs upp. Rapporterade incidenter kategoriseras och värderas. Information om incidenter utgör en viktig del vid ovan nämnda självutvärdering av verksamhetsriskerna.

Kapitalhantering

I kapitalhanteringspolicyn fastställer styrelsen de övergripande principerna för kapitalhantering och likviditetshantering i Folksam LO Fondförsäkring. Policyn utgör styrelsens verktyg för styrning av företaget med avseende på härledning och hantering av målintervall, kapitalbas och likviditetsriskhantering.

Policyn säkerställer att företaget är ändamålsenligt kapitaliserat för att vid varje tidpunkt klara den dagliga driften, samt täcka risker och åtaganden i verksamheten. Detta möjliggörs genom regelbunden utvärdering av målintervall samt analys av solvenssituation i företaget. Kapitalhanteringsprocessen ska vara samordnad med affärsplanering, egen risk och solvensbedömning samt riskhanteringssystem för företaget. Kapitalhanteringen ska vara ändamålsenlig för styrning och måluppfyllnad, samt uppfylla alla gällande regelverkskrav. Kapitalhanteringen ska vara i enlighet med egen risk- och solvensbedömning och gällande affärsplaner för företaget.

Mål för kapitalisering

Företaget har definierat ett kapitalmål kompletterat med ett målintervall uttryckt som solvenskvot dvs. kapitalbasen dividerad med summan av erforderlig solvensmarginal för tjänstepensionsverksamheten. Kapitalmålet definieras som en långsiktig målbild kring vilken solvenskvoten tillåts fluktuera beroende av exempelvis svängningar på de finansiella marknaderna och variationer i försäkringsrörelsens resultat. Företaget ska vara kapitaliserat med låg till betryggande kapitalbuffert då ägarsituationen medför en mer komplex situation i de fall behov av kapitaltillskott uppstår. Kapitalbufferten ska täcka kapitalbehov avseende, avkastningsskatt, investeringar/tillväxt, förvärv samt behov av eventuell ytterligare marknadsbuffert. Om företaget har en faktisk kapitalnivå som överstiger den övre kapitalmål-nivån ska kapital återgå till ägarna i form av utdelning.

Kapitalbas

I företagets kapitalbas ska ingå aktiekapital, reservfond, överkursfond, uppskjutna skattefordringar (netto).

Aktuell kapitalsituation

Företaget har under 2016 genomfört en egen risk- och solvensbedömning för den treåriga affärsplaneringsperioden 2017 till 2019. Det övergripande syftet med den egna risk- och solvensbedömningen är att utifrån företagets strategier, affärsplaner och exponeringar bedöma företagets kapitalbehov samt säkerställa att företaget klarar att möta riskerna och det legala kapitalkravet.

Org.nr. 516401-6619
(publ)

Folksam LO Fondförsäkringsaktiebolag

Den egna risk- och solvensbedömningen visar att Folksam LO Fondförsäkring har en stabil finansiell situation och är tillräckligt kapitaliserat för att genomföra sin affärsplan. Vid utveckling enligt beslutad affärsplan klarar företaget både tolerans- och varningsnivån kopplat till solvenskvoten under hela affärsplaneringsperioden.

För kvantitativa upplysningar se femårsöversikten.

Tkr

Not 3. Premieinkomst	2016	2015
Inbetalda och tillgodoförda premier	95 202	77 113

Not 4. Övriga tekniska intäkter	2016	2015
Avkastningsskatt	56 733	140 026
Fondrabatt från fondförvaltare	284 208	267 001
Övrigt	95	-
Summa övriga tekniska intäkter	341 036	407 027

Not 5. Försäkringsersättningar	2016	2015
Utbetalda försäkringsersättningar	-65 239	-60 608
Skadebehandlingskostnader	-3 700	-371
Rabatter	-85 864	-75 246
Summa utbetalda försäkringsersättningar	-154 803	-136 225

Not 6. Driftskostnader	2016	2015
Anskaffningskostnader	-10 227	-11 007
Administrationskostnader	-64 906	-79 656
Summa driftskostnader	-75 133	-90 663

Övriga driftskostnader		
Skaderegleringskostnader ingående i Utbetalda försäkringsersättningar	-3 700	-370
Kostnader för finansförvaltning ingående i Kapitalavkastning, kostnader	-141	-764
Övriga driftskostnader	-75 133	-90 663
Summa övriga driftskostnader	-78 974	-91 797

Totala driftskostnader uppdelade på kostnadslag		
Personalkostnader med mera	-2 405	-1 902
Lokalkostnader med mera	-95	-104
Andra verksamhetsrelaterade kostnader	-72 633	-88 657
Summa totala driftskostnader uppdelade på kostnadslag	-75 133	-90 663

Specifikation av arvode och kostnadsersättning till revisorer

KPMG		
Revisionsuppdrag	-250	-250
PWC		
Revisionsuppdrag	-114	-114
Summa specifikation av arvode och kostnadsersättning till revisorer	-364	-364

Not 7. Kapitalavkastning, intäkter	2016	2015
Erhållna utdelningar f.e.r	-	1
Ränteintäkter med mera		
Koncernföretag	25	7
Övriga ränteintäkter	40	95

Övriga finansiella intäkter	349	815
Realisationsvinst netto		
Aktier och andelar	44 483	4 985
Summa kapitalavkastning, intäkter	44 897	5 903

Not 8. Orealiserade vinster på placeringstillgångar	2016	2015
Aktier och andelar	40 698	19 823
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	7 061	639
Summa orealiserade vinster på placeringstillgångar	47 759	20 462

Not 9. Kapitalavkastning, kostnader	2016	2015
Kapitalförvaltningskostnader	-141	-764
Räntekostnader, koncernföretag	-6	-
Räntekostnader	-1 596	-149
Realisationsförlust netto		
Aktier och andelar	-3 460	-6 055
Övriga finansiella kostnader	-72	-27
Summa kapitalavkastning, kostnader	-5 275	-6 995

Not 10. Orealiserade förluster på placeringstillgångar	2016	2015
Aktier och andelar	-43 936	-
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-2 438	-
Summa orealiserade förluster på placeringstillgångar	-46 374	-

Not 11. Nettoresultat per kategori av finansiella instrument

2016				
<u>Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen</u>				
Finansiella tillgångar	Tillgångar identifierade som poster värderade till verkligt värde över resultaträkningen	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Summa
Aktier och andelar	33 953	-	-	33 953
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	8 858	-	-	8 858
Fondförsäkringstillgångar ¹⁾	6 558 091	-	-	6 558 091
Övriga fordringar inkl kassa och bank	-	-	-1 804	-1 804
Summa	6 600 902	-	-1 804	6 598 098
Övriga poster som ej är finansiella instrument			-141	-141
Summa kapitalavkastning	6 600 902	-	-1 945	6 598 957

Summa kapitalavkastning

¹⁾ Avkastning från fondförsäkringstillgångar motsvaras av förändringen av fondförsäkringsåtaganden. Summa kapitalavkastning exklusive värdeförändring på fondförsäkringstillgångar och förändring av fondförsäkringsåtaganden uppgår till 41 007 tkr.

2015				
<u>Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen</u>				
Finansiella tillgångar	Tillgångar identifierade som poster värderade till verkligt värde över resultaträkningen	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Summa
Aktier och andelar	21 982	-	-	21 982
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-1 753	-	-	-1 753
Fondförsäkringstillgångar ¹⁾	4 916 265	-	-	4 916 265
Övriga fordringar inkl kassa och bank	-	-	-859	-859
Summa	4 936 494	-	-859	4 935 635
Övriga poster som ej är finansiella instrument			-739	-739
Summa kapitalavkastning	4 936 494	-	-120	4 934 896

¹⁾ Avkastning från fondförsäkringstillgångar motsvaras av förändringen av fondförsäkringsåtaganden. Summa kapitalavkastning exklusive värdeförändring på fondförsäkringstillgångar och förändring av fondförsäkringsåtaganden uppgår till 20 108 tkr

Not 12. Bokslutsdispositioner	2016	2015
Uttag ur periodiseringsfond Tax 2011	3 069	4 172
Avsättning till periodiseringsfond Tax 2016	-11 538	-1 411
Summa bokslutsdispositioner	-8 469	2 761

Not 13. Skatt på årets resultat	2016	2015
Aktuell skattekostnad	-64 543	-140 966
Uppskjuten skattekostnad/skatteintäkt	-10 506	-4 566
Summa skatt på årets resultat	-75 049	-145 532

Specifikation av aktuell skattekostnad

Avkastningsskatt	-56 742	-140 035
Periodens skattekostnad	-7 615	-931
Justering av skattekostnad hänförlig till tidigare år	-168	-
Summa aktuell skattekostnad avseende inkomstskatt	-7 783	-931

Specifikation av uppskjuten skattekostnad/skatteintäkt

Latent skatt/ uppskjuten skatt

Aktier och andelar	-8 953	-4 984
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-1 554	419
Summa uppskjuten skattekostnad/skatteintäkt	-10 507	-4 565

Skatt avseende inkomstskatt

Aktuell skatt avseende inkomstskatt	-7 615	-931
Justering av skattekostnad hänförlig till tidigare år	-168	-
Uppskjuten skatt	-10 507	-4 566
Summa skatt inkomstbeskattad verksamhet	-18 290	-5 497

Avstämning av effektiv skattesats avseende inkomstskatt

Resultat före skatt	32 537	22 130
	32 537	22 130

	Procent		Procent	
Skatt enligt gällande skattesats för moderföretaget	- 22%	-7 158	-22%	-4 869
Andra ej avdragsgilla kostnader/ej skattepliktiga intäkter	-1%	-457	18%	3 938
Justering av skattekostnad hänförlig till tidigare år	-1%	-168	0%	-
Skatteeffekt avseende temporära skillnader	-32%	-10 507	-21%	-4 566
Redovisad effektiv skatt	-56%	-18 290	-25%	-5 497

Not 14. Aktier och andelar	2016	2015
Bokfört värde	435 387	293 298
Anskaffningsvärde	380 146	234 818
Verkligt värde	435 387	293 298
varav:		
Noterade aktier	435 387	293 298
Onoterade aktier	-	-

Not 15. Obligationer och andra räntebärande värdepapper	2016	2015
Bokfört värde	579 719	491 646
Anskaffningsvärde	568 301	484 853
Verkligt värde	579 719	491 646

Positiv/negativ skillnad till följd av att bokfört värde överstiger/understiger nominella värden		
överstiger nominella värden	11 418	6 793

Not 16. Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk	2016	2015
Bokfört värde	75 173 607	65 214 291
Verkligt värde	75 173 607	65 214 291

Not 17. Finansiella tillgångar och skulder

Information om redovisade värden per kategori av finansiella instrument

Tkr. 2016-12-31	Finansiella tillgångar/skulder värderade via resultaträkningen		Lån och andra fordringar	Andra finansiella tillgångar och skulder	Redovisat värde	Verkligt värde	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
	Tillgångar som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handelsändamål							
Tillgångar									
Aktier och andelar	435 387	-	-	-	435 387	435 387	435 387	-	-
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	579 719	-	-	-	579 719	579 719	579 719	-	-
Fondförsäkringstillgångar	75 173 607	-	-	-	75 173 607	75 173 607	75 173 607	-	-
Övriga fordringar	-	-	45 218	-	71 978	71 978	-	-	-
Kassa och bank	-	-	-	52 993	52 993	52 993	-	-	-
Upplupna ränte- och hyresintäkter	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Övr. förutbetalda kostn. och upplupna intäkter	-	-	32 982	-	32 982	32 982	-	-	-
Summa finansiella tillgångar	76 188 713	-	78 200	52 993	76 346 666	76 346 666	76 188 713	-	-
<i>Varav värderade till verkligt värde i balansräkningen</i>	<i>76 188 713</i>	<i>-</i>			<i>76 188 713</i>	<i>76 188 713</i>	<i>76 188 713</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
Icke finansiella tillgångar	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Summa tillgångar	76 188 713	-	78 200	52 993	76 346 666	76 346 666	76 188 713	-	-
Skulder									
Fondförsäkringsåtaganden	-	-	-	75 173 887	75 173 887	75 173 887	-	75 173 887	-
Övriga skulder	-	-	-	36 444	36 444	36 444	-	-	-
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	-	-	-	1 429	1 429	1 429	-	-	-
Summa finansiella skulder	-	-	-	75 211 760	75 211 760	75 211 760	-	75 173 887	-
<i>Varav värderade till verkligt värde i balansräkningen</i>									
Icke finansiella skulder	-	-	-	-	38 475	38 475	-	-	-
Summa skulder	-	-	-	75 211 760	75 250 235	75 250 235	-	75 173 887	-

Tkr. 2015-12-31	Finansiella tillgångar/skulder värderade via resultaträkningen		Lån och andra fordringar	Andra finansiella tillgångar och skulder	Redovisat värde	Verkligt värde	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
	Tillgångar som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handelsändamål							
Aktier och andelar	293 298	-	-	-	293 298	293 298	293 298	-	-
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	491 646	-	-	-	491 646	491 646	461 646	-	-
Fondförsäkringstillgångar	65 214 291	-	-	-	65 214 291	65 214 291	65 214 291	-	-
Övriga fordringar	-	-	5 008	-	5 008	5 008	-	-	-
Kassa och bank	-	-	-	134 529	134 529	134 529	-	-	-
Övr. förutbetalda kostn. och upplupna intäkter	-	-	28 668	-	28 668	28 668	-	-	-
Summa finansiella tillgångar	65 999 235	-	33 676	134 529	66 167 439	66 167 439	65 969 235	-	-
<i>Varav värderade till verkligt värde i balansräkningen</i>	<i>65 999 235</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>65 999 235</i>	<i>65 999 235</i>	<i>65 969 235</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
Icke finansiella tillgångar	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Summa tillgångar	65 999 235	-	33 676	134 529	66 167 439	66 167 439	65 969 235	-	-
Skulder									
Fondförsäkringsåtaganden	-	-	-	65 214 581	65 214 581	65 214 581	-	65 214 581	-
Övriga skulder	-	-	-	25 893	25 893	25 893	-	-	-
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	-	-	-	664	664	664	-	-	-
Summa finansiella skulder	-	-	-	65 241 138	65 241 138	65 241 138	-	65 214 581	-
<i>Varav värderade till verkligt värde i balansräkningen</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
Icke finansiella skulder	-	-	-	-	51 792	51 792	-	-	-
Summa skulder	-	-	-	65 241 138	65 292 930	65 292 930	-	65 214 581	-

Information om finansiella instruments verkliga värden

I ovanstående tabell lämnas upplysningar om hur verkligt värde bestämts för de finansiella instrument som värderas till verkligt värde i balansräkningen. Uppdelning av hur verkligt värde bestämts görs utifrån följande tre nivåer.

Nivå 1: enligt priser noterade på en aktiv marknad för samma instrument

Nivå 2: utifrån direkt eller indirekt observerbar marknadsdata som inte inkluderas i nivå 1

Nivå 3: utifrån indata som inte är observerbara på marknaden

Ingen betydande överföring har skett mellan nivå 1, 2 och 3 under året.

Information om verkligt värde för finansiella tillgångar och skulder som inte värderas till verkligt värde i balansräkningen

För finansiella tillgångar och skulder som inte värderas till verkligt värde i balansräkningen, såsom övriga fordringar, kassa och bank, övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter, övriga skulder samt övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter, anses det bokförda värdet reflektera det verkliga värdet.

mn

Not 18. Övriga fordringar	2016	2015
Fordringar på koncernföretag	1 872	2 629
Övriga fordringar	4 666	2 379
Skattefordringar	65 440	-
Summa övriga fordringar	71 978	5 008

Not 19. Förändringar i eget kapital

Hänvisning görs till rapport över förändringar i eget kapital.

Not 20. Disposition av företagets vinst

Förslag till vinstdisposition

Styrelsen och verkställande direktör föreslår stämman att för år 2016 redovisade balanserade vinstmedel samt årets vinst om totalt 849 272 534,22 kronor balanseras i ny räkning.

Förslag till vinstdisposition

Till bolagsstämmans förfogande står:

- balanserat resultat	635 820 974,21
- årets resultat	213 451 560,01
Summa	849 272 534,22

Styrelsen föreslår att beloppet disponeras enligt följande:

- i ny räkning balanseras	849 272 534,22
---------------------------	----------------

Not 21. Obeskattade reserver	2016	2015
Periodiseringsfond tax 11	-	3 069
Periodiseringsfond tax 12	7 159	7 159
Periodiseringsfond tax 13	7 711	7 711
Periodiseringsfond tax 14	1 729	1 729
Periodiseringsfond tax 15	5 085	5 085
Periodiseringsfond tax 16	1 411	1 411
Periodiseringsfond tax 17	11 539	-
Summa obeskattade reserver	34 634	26 164

Not 22. Avsättning för oreglerade skador	2016	2015
Avsättning för utbetalningar och flyttning		
Ingående bokfört värde	6 433	3 763
Inlösta fondvärden för utbetalning	3 559 013	2 740 834
Utbetalningar under året	-3 555 875	-2 738 164
Summa avsättning för oreglerade skador	9 571	6 433

Not 23. Fondförsäkringsåtaganden	2016	2015
Ingående balans	65 214 581	57 629 231
Inbetalningar	5 750 062	5 197 200
Utbetalningar	-2 212 490	-2 320 658
Värdeförändring på placeringstillgångar	6 558 091	4 916 265
Avgifter	-49 661	-50 928
Avkastningsskatt	-56 733	-140 025
Riskresultat dödlighet	-29 963	-16 504
Utgående balans	75 173 887	65 214 581

Not 24. Pensioner och liknande förpliktelser	2016	2015
Ingående balans	1 641	2 630
Kostnader för tjänstgöring innevarande period	41	50
Räntekostnad	44	64
Aktuariella vinster och förluster	-694	-1 103
Övrigt	-148	-
Utgående balans	884	1 641

Antaganden för förmånsbestämda förpliktelser	2 016	2 015
Diskonteringsränta	2,77%	2,90%
Framtida löneökning	3,25%	3,26%
Framtida ökning av inkomstbasbelopp	3,25%	3,26%
Framtida ökning av pensioner (inflation)	1,75%	1,76%
Avgångsintensitet	5,00%	5,00%
Livslängdsantaganden	FFFS 2007:31	FFFS 2007:31

Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser i moderföretaget avser ej tryggade förpliktelser enligt kollektivavtal. Anställda födda 1955 eller tidigare och som var anställda den 1 juni 2006 har rätt att gå i pension vid 62 års ålder, för övriga anställda gäller 65 år. Den som har möjlighet att gå vid 62 års ålder kan maximalt få en ersättningsnivå motsvarande cirka 65 procent av pensionsmedförande lön fram till 65 års ålder.

När den anställde väljer att gå i pension vid 62 års ålder gör Folksam en kompletterande premieinbetalning för att täcka pensionsförmånen fram till 65 års ålder. Beräkning av avsättning för pensioner och liknande förpliktelser har gjorts med antagande om att cirka 50 procent utnyttjar möjligheten till förtida pensionsavgång.

Ytterligare information om pensionsåtaganden lämnas i not Medeltal anställda samt löner och ersättningar.

Not 25. Övriga skulder	2016	2015
Skulder till koncernföretag	1 702	3 187
Övriga skulder	34 742	22 706
Summa övriga skulder	36 444	25 893

Not 26. Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	2016	2015
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	2 475	266
Löneskatt pensionsförpliktelse	214	398
Summa övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	2 689	664

Not 27. Avsättningar för skatter	2016	2015
Uppskjuten skatt på realiserade vinster aktier och andelar	362	17 445
Uppskjuten skatt på realiserade vinster räntebärande värdepapper	26 398	-1 192
Skatteskulder	-	27 465
Summa avsättningar för skatter	26 760	43 718

Not 28. Ställda säkerheter	2016	2015
Övriga ställda säkerheter (bokfört värde)		
Företagets egna tillgångar	1 065 679	916 119
För försäkringstagarnas räkning registerförda tillgångar:		
Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisken	75 173 607	65 214 290
Totalt ställda säkerheter	76 239 286	66 130 409

Ställda säkerheter

I händelse av obestånd har försäkringstagarna förmånsrätt i de registerförda tillgångarna. Folksam LO Fondförsäkring har rätt att föra tillgångar in och ut ur registret så länge som tillgångarna enligt Försäkringsrörelselagen överstiger de åtaganden som bolaget har mot försäkringstagarna.

Not 29. Eventualförpliktelser	2016	2015
Eventualförpliktelser	Inga	Inga

Not 30. Förväntade återvinningstidpunkter för tillgångar och skulder	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
2016			
Tillgångar			
Aktier och andelar	-	435 387	435 387
Obligationer och räntebärande värdepapper		579 719	579 719
Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagare bär placeringsrisk	979 442	74 194 165	75 173 607
Övriga fordringar	128 736	-	128 736
Övriga upplupna intäkter	32 982	-	32 982
Kassa och bank	52 993	-	52 993
Summa tillgångar	1 194 153	75 209 271	76 403 424
Skulder och avsättningar			
Försäkringstekniska avsättningar	9 571	-	9 571
Försäkringstekniska avsättningar för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisk	979 446	74 194 442	75 173 888
Avsättningar för skatter	26 759	-	26 759
Andra avsättningar	609	275	884
Övriga skulder	93 205	-	93 205
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	2 688	-	2 688
Summa skulder och avsättningar	1 112 278	74 194 717	75 306 995

ma

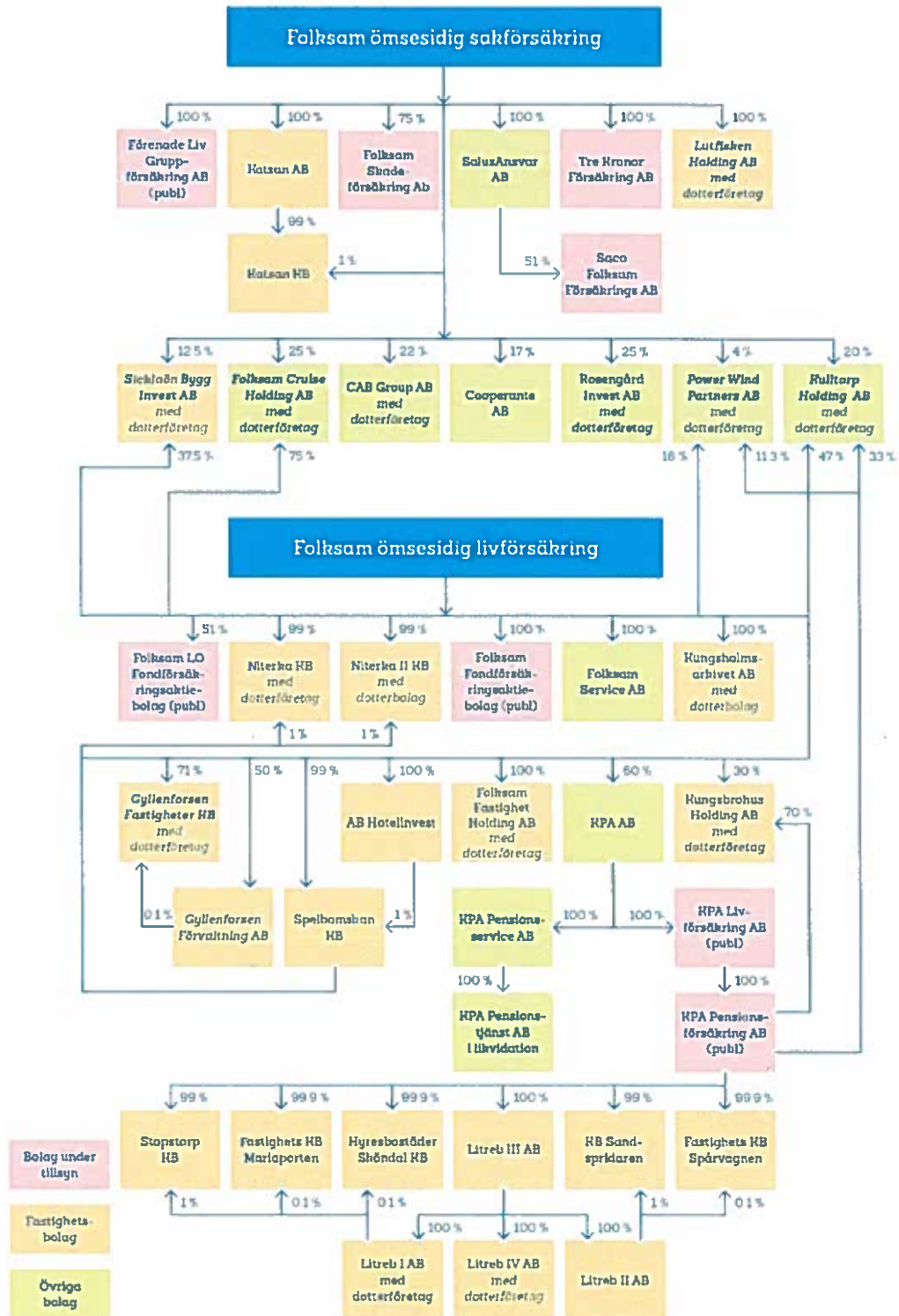
Not 31. Uppllysningar om närstående

Närstående parter

Denna not innehåller en beskrivning av väsentliga relationer mellan Folksam LO Fondförsäkring och närstående bolag inom Folksam (Folksam Sak-koncernen respektive Folksam Liv-koncernen, inklusive KPA Pension) samt övriga närstående parter. Samtliga bolag inom Folksam definieras som närstående. Se bild över legal struktur nedan.

Övriga närstående parter utgörs av nyckelpersoner, nyckelpersoners nära familjemedlemmar (enligt definitionen i IAS 24) samt bolag som står under bestämmande eller betydande inflytande av nyckelpersoner eller deras nära familjemedlemmar. Med bolag avses alla typer av företag och organisationer förutom företag i Folksam och företag/organisationer med inflytande i Folksam genom styrelserepresentation. Nyckelpersoner överensstämmer med de ledande befattningshavare för vilka upplysning lämnas avseende "Ersättning och förmåner till ledande befattningshavare" i not 32. Det förekommer inga transaktioner med övriga närstående parter utöver normala kundtransaktioner på marknadsmässiga villkor.

Som närstående parter räknas inte de organisationer som har styrelserepresentation i bolag inom Folksam. Dessa agerar inte i direkt eget intresse utan representerar försäkringstagarna.

Handwritten mark

Upplysningar om hur närstående transaktioner ingås och följs upp

Varje år bestutar styrelsen om en verksamhetsplan som bland annat beskriver ekonomiska mål och nyttjandet av gemensamma resurser. VD ska regelbundet under året informera styrelsen om prognos och utfall av verksamhetsplan. Principiella avvikelser från beslutad verksamhetsplan ska godkännas av styrelsen. I samband med årsbokslutet ska den slutliga fördelningen av kostnader mellan företagen beslutas av styrelsen.

Kostnadsfördelning

Varje bolag, verksamhetsområde och produkt ska bära sina direkta och /eller indirekt hänförliga kostnader. Driftskostnader fördelas så långt möjligt efter faktiskt nyttjande på bolag och produkt. Exempel på sådana kostnader är datorutrustning, lokaler och telefoni. För övriga kostnader görs en bedömning av faktiskt nyttjande, utifrån bland annat tidsredovisning, antal transaktioner eller antal försäkringar kopplade till kostnaden. Exempel på sådana kostnader är utnyttjande av vissa stödenheter och marknadsföring.

Överenskommelser

Den kostnadsfördelning som överenskommit på övergripande nivå operationaliseras genom att interna överenskommelser upprättas mellan kostnadsställen/bolag som interndeberas. Överenskommelserna dokumenteras och innehåller uppgifter om hur uppföljning och kontroll ska utföras.

Närståendetransaktioner

Följande transaktioner har skett mellan Folksam LO Fondförsäkring och närstående parter inom Folksam Liv koncernen, tkr	Erlagd ersättning		Erhållen ersättning	
	2016	2015	2016	2015
Folksam ömsesidig livförsäkring				
Administrativt stöd	587	2 400	-	-
Försäkringsrörelsen	1 528	145	-	2
IT	18 550	24 507	-	-
Folksam Fondförsäkringsaktiebolag (publ)				
Administrativt stöd	609	1 348	-	-
Pensionsavsättningar				
Totalt	21 275	28 400	-	2

Följande transaktioner har skett mellan Folksam LO Fondförsäkring och närstående parter inom Folksam Sak koncernen, tkr	Erlagd ersättning		Erhållen ersättning	
	2016	2015	2016	2015
Folksam ömsesidig sakförsäkring				
Administrativt stöd	6 663	11 191	-	-
Försäkringsrörelsen	4 784	4 805	3	1 917
IT	1 624	2 441	-	-
Totalt	13 072	18 437	3	1 917
Totalt erlagda/erhållna ersättningar	34 347	46 837	3	1 919

Posten försäkringsrörelsen består av kostnader för bl.a. distribution, skadehantering, kundservice, försäkringsadministration och den gemensamma marknadsorganisationen. Med kapitalförvaltning avses kapitalförvaltningskostnaderna. Bland IT-transaktionerna ingår bl.a. datautrustning, drift och utveckling av system, trycksaker samt telefoni. Administrativt stöd avser kostnader inom övriga centrala enheter, exempelvis kostnader för redovisning, revision och marknadsföring.

2016 och 2015 har redovisats enligt en annan princip jämfört med årsredovisningen 2015.

Utgående balanser, tkr	Fordringar		Skulder	
	2016	2015	2016	2015
Folksam ömsesidig livförsäkring	1 657	2 435	-	-
Folksam Fondförsäkring	-	-	-142	-1 173
Folksam Service AB	215	194	-	-
Folksam ömsesidig sakförsäkring	-	-	-1 560	-2 014
Totalt	1 872	2 629	-1 702	-3 187

Internräntat

Internränta betalas för fordringar och skulder mellan bolag inom Folksam. Räntan är STIBOR 1 vecka. I Folksam LO Fondförsäkring uppgick internräntan 2016 till 25 (7) tusen kronor i intäkt och -6 (0) tusen kronor i kostnad.

Garantier

Inga garantier har ställts ut av Folksam LO Fondförsäkring till förmån för annat bolag i Folksam.

Not 32. Medeltal anställda samt löner och ersättningar

Medeltal anställda i Sverige ¹	2016	2015
Tjänstemän	1	1
varav män	100%	100%

¹Folksam tillämpar tillikaanställning vilket innebär att personalen är anställd i flera bolag inom Folksam. Varje anställd är organisatoriskt placerad på ett kostnadsställe. Ett kostnadsställe kan endast tillhöra ett bolag. Den anställdes lönekostnader belastar initialt det organisatoriskt tilldelade kostnadsstället, varefter lönekostnaderna fördelas mellan kostnadsställen inom Folksam i förhållande till utfört arbete. Utifrån tillikaanställningsmodellen är medelantalet anställda i Folksam LO Fondförsäkring 26 (26) personer.

Löner, ersättningar och övriga förmåner, Tkr	2016	2015
Styrelse	171	260
Verkställande direktör	1 028	1 009
Andra ledande befattningshavande	4 692	3 157
Summa ledande befattningshavare	5 891	4 426
Tjänstemän	-	-
Totalt	5 891	4 426
Sociala kostnader	-333	778
varav pensionskostnader, inklusive löneskatt och upplösning av pensionsavsättningar	-521	
varav pensionskostnader vd, inklusive löneskatt	533	410

Fördelning kvinnor och män, ledande befattningshavare, antal	2016		2015	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Styrelse	5	6	6	6
Verkställande direktör	-	1	-	1
Vice verkställande direktör	-	-	-	-
Andra ledande befattningshavare	2	2	3	1
Summa kvinnor och män, ledande befattningshavare	7	9	9	8

Ersättningspolicy

Ersättningspolicy Folksam LO Fondförsäkring utgår från Folksam Livs ersättningspolicy samt de grundläggande värderingarna inom Folksam och har som mål att långsiktigt attrahera, motivera och behålla kvalificerade medarbetare med rätt kompetens vilka bidrar till att Folksam LO Fondförsäkring når sina mål och strategier på kort och lång sikt. Ersättningen ska vara individuell och differentierad, den ska motivera goda prestationer och önskvärda beteenden samt bidra till ett sunt risktagande som ligger i linje med ägarnas och kundernas förväntningar på Folksam LO Fondförsäkring. Ersättningarna ska utformas och bestämmas utan hänsyn till kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder eller sexuell läggning.

Folksam LO Fondförsäkring har en restriktiv hållning till rörliga ersättningar eftersom de kan medföra ett överdrivet risktagande varför huvuddelen av ersättningarna inom Folksam LO Fondförsäkring ska utgöras av fast grundlön. För verkställande direktör utgår ingen rörlig ersättning. För övriga anställda inom Folksam LO Fondförsäkring som kan påverka bolagets risknivå utgår ingen rörlig ersättning dock med undantag för kollektiva program baserade på Folksams övergripande mål fastställda av styrelserna för Folksam Liv och Folksam Sak och som gäller för alla anställda inom Folksam inklusive dotterföretag.

Beslutsgång för ersättningspolicy

Folksam LO Fondförsäkrings ersättningspolicy är fastställd av Folksam LO Fondförsäkrings styrelse.

Ersättningsutskottet

Inom Folksam LO Fondförsäkring har styrelseordföranden ersättningsutskottets roll.

Anställda som kan påverka Folksams risknivå

Folksam LO Fondförsäkring har identifierat de anställda som väsentligen kan påverka risknivån i bolaget. Denna grupp av anställda utvärderas löpande och kan ändras beroende på den påverkan de har från tid till annan. Anställda som kan påverka risknivån i Folksam LO Fondförsäkring är Verkställande direktör samt tillikaanställda med ansvar för kontrollfunktioner samt i ledande strategiska befattningar, tillikaanställda i kontrollfunktioner samt tillikaanställda styrelseledamöter i moder- och dotterföretag som står under Finansinspektionens tillsyn.

Folksams belöningsprogram

Folksam har ett belöningsprogram som omfattar samtliga medarbetare inom Folksams svenska verksamhet utom för vd, koncernledning, vd/vice vd i dotterföretagen och chef internrevision. Syftet med belöningsprogrammet för 2016 var att skapa fokus på Folksams strategi och övergripande mål; att Folksam ska ha försäkrings- och pensionssparandebansrens mest nöjda kunder. Detta innebar ett fokus på Folksams affärsmål – Nöjda kunder samt Helkunder, vilka utgjorde de belöningsgrundande målen i belöningsprogrammet. Belöningsprogrammet kan falla ut med 0 kronor till maximalt 20 000 kronor per medarbetare beroende på grad av måluppfyllelse. Utfallet i belöningsprogrammet växlas obligatoriskt till en avsättning i en individuell tjänstepensionsförsäkring.

Styrelsearvoden

Tkr	2016	2015
Styrelsens ordförande		
Elisabeth Sasse	-	-
Övriga styrelseledamöter		
Kjell Ahlberg	19	25
Per Ardehed	5	30
Pia Carlsson-Thörnqvist 1)	-	-
Eva Fredriksson	-	30
Karin George af Klercker	5	25
Inger Hjærtström	33	30
Pauli Kristiansson	33	25
Michael Lundin 2)	-	-
Sven Olander	33	20
Anders Olson	5	20
Harriet Pontan 1)	-	-
Ann-Marie Stengerg Carlsson	33	30
Tommy Tillgren 1)	5	25
Summa styrelsearvode	171	260

¹⁾Avgick på årsstämman i april

²⁾Valdes in på årsstämman i april

Arvodesnivåer styrelsen, tkr

Styrelsen	2016	2015
Styrelseordförande, fast årsarvode	-	-
Övriga ex VD, fast årsarvode	-	-
Sammanträdesarvode per tillfälle ¹⁾	7	5

¹⁾ Avser styrelseledamöter exkl. ledamöter som sitter i koncernledningen.

Löner, ersättningar, arvoden och förmåner

Tkr

Verkställande direktör	2016	2015
Robert Lundberg		
Grundlön	1 019	1 009
Övriga förmåner och ersättningar ²⁾	8	8
Pensionskostnad ¹⁾	533	410
Summa kostnader	1 560	1 427

Andra ledande befattningshavare

Andra ledande befattningshavare 4 (4) personer, varav 0 (0) personer med rörlig ersättning		
Grundlön	4 530	3 065
Rörlig ersättning		
Övriga förmåner och ersättningar ²⁾	162	91
Pensionskostnad ¹⁾	2 120	1 196
Summa kostnader ³⁾	6 812	4 352

¹⁾Pensionskostnader avser kostnader hänförligt till respektive år.

²⁾Övriga förmåner och ersättningar avser huvudsakligen tjänstebil.

³⁾I posten "Andra ledande befattningshavare" ingår ersättning som betalas av annat koncern- eller närstående bolag 6 812 (4 352)Tkr.

Ersättningar till ledande befattningshavare

Principer

Verkställande direktör är tillikaanställd i Folksam. Ersättningen till VD utgörs av grundlön, övriga förmåner och pension. Det finns inga rörliga ersättningar eller övriga ersättningar till ledande befattningshavare. Till styrelsens VD, ordförande och ledamöter inklusive arbetstagarrepresentanter utgår arvode enligt bolagsstämman beslut. Ledamöter som sitter i koncernledningen erhåller inte styrelsearvode i de dotterföretagsstyrelser de sitter i. Övriga Folksamanställda som sitter i styrelser erhåller ett mötesarvode om 5 000 (5 000) kronor per styrelsemöte. Externa styrelseledamöter har ett sammanträdesarvode på 7 000 (5 000) kronor vilket betalas ut i samband med bolagsstämman.

Pension

Bolaget har en förmånsbestämd pensionsplan för VD. Pensionsförpliktelserna är tryggade i Konsumentkooperationens pensionsstiftelse. Pensionsålder för VD är 65 år. Några ytterligare utestående pensionsförpliktelser för styrelse och VD finns ej.

Avgångsvederlag

Bolaget har en förmånsbestämd pensionsplan för VD. Pensionsförpliktelserna är tryggade i Konsumentkooperationens pensionsstiftelse. Pensionsålder för VD är 65 år. Några ytterligare utestående pensionsförpliktelser för styrelse och VD finns ej.

Övrig information om ersättningar till anställda enligt Finansinspektionens föreskrift FFFS 2015:12

För ersättningar intjänade tidigare än räkenskapsåret 2015 har inga belopp avsatts eller utbetalts under 2016. För räkenskapsåret 2015 har inga belopp avsatts för senare utbetalning.

Under 2016 har inga belopp utbetalats avseende avgångsvederlag. Under 2016 har det kostnadsförda totalbeloppet för avgångsvederlag uppgått till noll kronor likaså uppgår det ackumulerade totalbeloppet för avgångsvederlag till noll kronor.

Not 33. Viktiga uppskattningar och bedömningar

Viktiga bedömningar vid tillämpning av företagets redovisningsprinciper

Vissa viktiga redovisningsmässiga uppskattningar som gjorts vid tillämpningen av koncernens redovisningsprinciper beskrivs nedan.

Försäkrings- respektive investeringsavtal

Enligt IFRS 4 ska avtal som överför betydande försäkringsrisk klassificeras som försäkring. Försäkringsföretaget har gjort bedömningen att försäkringsrisk överstigande fem procent ska anses vara betydande och avtalet därmed klassas som försäkring. En generell beskrivning av försäkringsföretagets redovisningsprinciper för klassificering av avtal finns i not 1.

Alla avtal som juridiskt sett är försäkringsavtal har varit föremål för bedömning av om de innebär en överföring av betydande försäkringsrisk, så att de även i redovisningen kan presenteras som försäkringsavtal (se även avsnitt om försäkringsavtal i not 1 Redovisningsprinciper).

För vissa avtal som är en kombination av risk och sparande har företaget fått göra en bedömning av vad som kan uppfattas vara överföring av betydande försäkringsrisk. Storleken på försäkringsrisken har bedömts genom ett övervägande huruvida det finns ett eller flera scenarier med kommersiell innebörd i vilka försäkringsföretaget är förpliktigt att erlagga väsentliga ytterligare förmåner överstigande den summa som skulle ha erlagts om inte den försäkrade händelsen inträffar.

Redovisningsprinciperna behandlar närmare hur uppdelningen av avtal har gjorts i försäkringsavtal respektive investeringsavtal i enlighet med principerna i IFRS 4.

Klassificering av finansiella tillgångar och skulder

Försäkringsföretagets redovisningsprinciper definierar närmare hur tillgångar och skulder ska klassificeras i olika kategorier.

Finansiella tillgångar och skulder som försäkringsföretaget initialt valt att värdera till verkligt värde via resultaträkningen förutsätter att kriterierna under redovisningsprinciper uppfyllts.

Avsättningar

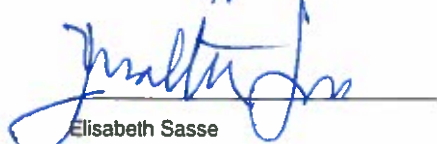
En avsättning i balansräkningen redovisas när företaget har en befintlig juridisk eller informell förpliktelse som en följd av en inträffad händelse, och det är troligt att ett utflöde av ekonomiska resurser kommer att krävas för att reglera förpliktelsen samt en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras.

Not 34 Väsentliga händelser efter balansdagen

Inga väsentliga händelser, utöver den ordinarie verksamhet, har inträffat efter räkenskapsårets utgång.

Styrelsens och verkställande direktörens underskrift

Stockholm den 16 juni 2017

Elisabeth Sasse
Styrelsens ordförande

Anna Maria Stenberg Carlsson

Anders Olson

Eva Fredriksson

Inger Hjærtström

Karin George af Klercker

Kjell Ahlberg

Michael Lundin

Pauli Kristiansson

Per Ardehed

Sven Olander

Mia Liblik
Verkställande direktör

Vår revisionsberättelse lämnades ^{16/6} 2017

KPMG AB
Magnus Ripa
Auktoriserad revisor

Revisionsberättelse

Till bolagsstämman i Folksam LO Fondförsäkringsaktiebolag, org. nr 516401-6619

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Folksam LO Fondförsäkringsaktiebolag för år 2016.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Folksam LO Fondförsäkringsaktiebolags finansiella ställning per den 31 december 2016 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till Folksam LO Fondförsäkringsaktiebolag enligt god revisionssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera bolaget, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar vi oss en förståelse av den del av bolagets interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.

- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktor eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett bolag inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Vi måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalanden

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Folksam LO Fondförsäkringsaktiebolag för år 2016 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Vi tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionsred i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till Folksam LO Fondförsäkringsaktiebolag enligt god revisionsred i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som bolagets verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av bolagets egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma bolagets ekonomiska situation och att tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt.

Den verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företaget någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningskyldighet mot bolaget, eller
- på något annat sätt handlat i strid med aktiebolagslagen, försäkringsrörelselagen, lagen om årsredovisning i försäkringsföretag eller bolagsordningen.

Vårt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust, och därmed vårt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionsred i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst eller förlust inte är förenligt med aktiebolagslagen.

Som en del av en revision enligt god revisionsred i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för bolagets situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har vi granskat om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Stockholm den 16 juni 2017

KPMG AB

Magnus Ripa

Auktoriserad revisor